

PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI
PLOIEȘTI

CONSILIUL LOCAL PLOIEȘTI

CASA DE CULTURĂ
"ION LUCA CARAGIALE"
A MUNICIPIULUI PLOIEȘTI

Atitudini

*„Când visează, omul nu
se îndoiește niciodată.”*

Emil Cioran

Aleg să scriu despre vis, când luna mai, cu toate florile ei, vrea, parcă, să îmi demonstreze că și natura visează!

— de Gelu Nicolae Ionescu —

Vă scriu acum, aici, cu același scop cu care am scris mereu. Să vă provoc să visați!

Și aleg să scriu despre vis pentru că „Trăim într-o epocă în care distanța dintre vis și realitate se micșorează cu o viteză uluitoare”. (Maxim Gorky)

Recunosc faptul că sunt dependent de vis, încât afirmația lui Steven Spielberg: „Nu visez noaptea, visez ziua, visez pentru a trăi” mi se potrivește aproape perfect... Eu, pare-se, nu mă satur să visez ziua și visez și noaptea! Timpul meu este dominat de vis, așa cum cerul senin al unei nopți de vară e dominat de lună și de stele!

Trăiesc, foarte des, starea despre care vorbește Ursula Zybură: „Uneori, pentru ca un vis să se împlinească, e suficient să îl ai”. Așadar, sunt fericit cu starea de bine, de plutire mentală, pe care visul mi-o oferă și, deja, simt cum visul e împlinit, prin simpla sa existență în spiritul meu.

Îmi place foarte mult observația lui Victor Hugo: „A visa înseamnă a plana în apoteoze, este a înțelege”. Cred că, prin vis, sau având un vis, cel puțin unul, înțelegem mai bine lumea, deoarece visul o pune în mișcare, iar mișcarea ei ne relevă foarte multe dintre adevărurile ei...

Am constatat influența diferită pe care o au asupra psihicului visul și realitatea și am „picat de acord” cu Friedrich Holderlin, care afirma: „Când visează, omul e un zeu, când gândește, un cerșetor”. Când realitatea, de cele mai multe ori crudă, te pune în situații greu de manageriat sau de acceptat, singura salvare pentru a nu te mai simți o „victimă neputincioasă” este, cred, visul! În vis, îmi pot crea propria mea realitate, sau pot recrea realitatea, în așa fel încât să o fac suportabilă, sau chiar frumoasă.

Evident că „îi dau dreptate” lui Marcel Proust, care afirma: „Dacă o mică visare poate fi periculoasă, cura pentru aceasta nu constă în a nu visa deloc ci în a visa cât mai mult, în a visa tot timpul”. Da, unei realități rele, de proporții himalayene, trebuie să îi opui forța unui imperiu al visului, „bine organizat”, strălucitor, imposibil de năruit, de învins!

Da, îmi place atitudinea marelui actor contemporan Anthony Hopkins: „Și dacă mă întrebi, în general, să știi că eu îmi trăiesc visurile”. Da, cred că visurile trebuie și trăite, sau, cel puțin, trebuie să încercăm, măcar, să le trăim!

Și, da!, cred cu tărie în adevărul social exprimat de John F. Kennedy: „Este nevoie de oameni ce pot visa lucruri care nu există”. Ce ne-am face oare într-o lume în care nimeni nu mai visează imposibilul sau, măcar, lucruri greu de atins? Cum ar arăta petrecerea vieții lumii de azi fără jocul de artificii al imaginației, al dorinței, al visului? Cam trist, cred...

Da, acest editorial este o pledoarie pentru vis!

Vă rog să visați! Să aveți visuri frumoase, îndrăznețe, imposibile sau greu de realizat!

Consider că omul care pierde luptând pentru un vis nu e deloc un pierzător, deși el constată că lumea reală l-a învins, că nu a apucat să își realizeze visul! Dar lupta lui, trăirea lui, ființa lui, a luptătorului pentru un vis – iată tot ce poate fi mai frumos în Univers!

Mă întreb, în încheiere: oare mai e nevoie să spun că cel mai frumos vis e dragostea?

DESPRE NOI:

Publicație editată de: Primăria Municipiului Ploiești și Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești

Fondator principal și redactor coordonator: Gelu Nicolae Ionescu

Cofondator: Ion Stratan

Redacția: Constantin Dobrescu, Traian D. Lazăr, Ion Bălu, Gabriela Teodorescu, Mădălina Paula Ștefan, Iulia Dragomir, Ion Șt. Baicu, Elena Trifan, Constantin Marin

Adresa: Piața Eroilor nr. 1A, Ploiești
e-mail: gelunionescu@yahoo.com
revistaculturala@casadecultura.ro
tel./fax: 0244/578 148
0725 893 134

ISSN: 1584 - 0832

Coperta 1:
Florin ȘUTU, Ramură înflorită, acrilic/pânză
72,5x62,5 cm, 2020

Layout & DTP: M.D.

Responsabilitatea morală și juridică asupra afirmațiilor făcute revine autorilor.

Tipărire: S.C. Seladocom S.R.L., Brăila

Mircea Martin '80

de Eugen Simion

Mircea Martin a împlinit cu câțva timp în urmă 80 de ani. I-am telefonat, bineînțeles, și l-am felicitat, dorindu-i ani buni și rodnici intelectualicește în sfera lui de studiu – teoria literară – și tot binele în existența curentă. Viața spiritului, pentru un umanist, nu se oprește la 65 de ani. Dimpotrivă – spune cineva, om învățat și înțelept –, senectutea poate fi perioada cea mai profundă, cea mai creatoare pentru el. Multe capodopere – în literatură, filosofie, istorie – se nasc la bătrânețe. Geniul care veghează „umanioarele” nu este un atribut doar al tinereții. Numai poezii și matematicienii par a fi inspirați – atunci când produc operele lor fundamentale – de un geniu tânăr. Dacă este așa – și îmi place să cred că este așa – nu-mi rămâne decât să-i doresc confratelui Mircea Martin să stea închis, în continuare, în casa spiritului său și să-și ducă opera la capăt, profitând de știința și experiența pe care a căpătat-o până acum.

Când scriu aceste rânduri, am în față ultima lui carte imprimată (*Radicalitate și nuanță*, 2015). O răsfoiesc, acum, după ce la apariția ei am citit-o fragmentar, pentru a vedea cum a evoluat critica sa de la *Generație și creație* (1969) până azi. Fac această precizare deoarece autorul, ca și modelul său intelectual, Tudor Vianu (*profesorul de literatură universală*, în fine, *esteticianul*), a părăsit critica de întâmpinare, pe care o ținea la „Sburătorul” lui Lovinescu, și s-a consacrat disciplinei citate mai sus. Teoria literară este o parte a esteticii sau, mai degrabă, pornește din ea și-și caută propriul teritoriu. O disciplină, după mine, puțin ezoterică și, de multe ori, cu ambiții prea totalitare. Cel puțin așa s-a manifestat ea în deceniile postbelice dominate, în bună parte, de *Școala formalistă*. Este momentul în care Foucault și Barthes anunță decesul autorului și consideră că *omul* (individul comun) nu mai este prioritar în literatură și nici problematica lui. Simbolul acestui *terorism al teoriei* este Jean Ricardou care mărturisește că nu este nevoie să citești mai mult de două pagini dintr-un roman pentru a-i face expertiza structuralistă. Moment greu pentru critica literară, dominată din ce în ce mai mult de *demonul teoriei*. Din fericire, demonul a obosit, după o vreme, cum obosesc și mor tinere fanatisme în lumea artelor. Spre ce se îndreaptă, azi, teoria literară resuscitată după moartea *demonului structuralist*? O temă de discutat.

Nu l-am întrebat niciodată pe Mircea Martin de ce a produs această ruptură și nici el, am impresia, n-a justificat opțiunea sa. Proba sigură că ruptura nu a fost profundă este faptul că în volumele ulterioare (opt la număr, după numărătoarea mea) a continuat să scrie despre autorii care-i plac. Sunt, mai întâi, cei din generația sa (Nichita Stănescu, Blandiana, Sorescu, Fănuș Neagu, Cezar Baltag, Ioan Alexandru, D. Țepeneag, Lucian Raicu, Matei Călinescu, Valeriu

Cristea, Gh. Grigurcu etc.). Scrie, apoi, despre Fundoianu (o preferință), Adrian Marino (pe care îl admiră și-l propune ca model tinerilor), în fine, dedică o carte lui G. Călinescu (*G. Călinescu și complexele literaturii române*, 1981) și, în *Radicalitate și nuanță* (2015), publică articolele sale despre criticii și teoreticienii literari pe care îi recunoaște (de la G. Călinescu la Lazlo Alexandru și Carmen Mușat). Sunt, în genere, cronici literare interesate cu precădere de *gândirea literară* (să-i spunem așa) din interiorul operei sau, de este o scriere critică, de teoria din spatele criticii. Cronicile au titluri seducătoare, sugerând un demers teoretic demn de a fi consemnat. Iată cum sună unul dintre ele: „*Experiența revelatoare*” și *tematizarea ei în literatura contemporană*. Sau altul, ce duce cu gândul la un tratat estetic de anvergură: *De la poietică la ontologie ori Strategii ale subversiunii, strategii ale afirmării...* Este limpede, criticul-teoretician ține să-și „căftănească” – cum ar zice Ion Barbu – autorii despre care scrie de la început... Riscul, repet, este ca analiza din interior (corectă, lucidă) să nu justifice seducătorul titlu. Nu-i un caz singular, toți cădem, uneori, pradă spiritului nostru simpatetic...

Mircea Martin este un critic esențial, în generația sa. Studiile despre Călinescu și Fundoianu, dar și celelalte arată un om cu principii, serios și prob, prudent și meticulos, deloc fascinat – cum spune el undeva – de „euforia puterii”. Combate „dogmatismul subiectivității” și recomandă ca *singura critică* acceptabilă: „aceea care nu vrea să fie *singură*”. Judecată dreaptă, propoziție emblematică pentru un critic talentat care, dorind să fie cel mai bun în profesiunea lui (aspirație firească), nu trebuie să vrea să fie și *unicul*, pustiind totul în jurul lui. Boală veche, neeradicată în literatura română.

Generație și creație anunța deja un critic talentat, cu bune intuiții critice și cu o deschidere, încă de acum, spre profunzimile operei. Am scris despre ea (vezi *Scriitori români de azi*, I, 1978), remarcându-i aceste însușiri proprii unui spirit critic autentic, făcându-i, totodată, în stil cordial, unele mici observații, cum ar fi preferința pentru un limbaj prea abstract, îngreuiat de prea multe concepte, nu totdeauna necesare, după opinia mea, într-o cronică de întâmpinare. Nu bănuiam atunci că el se pregătea, în fapt, pentru limbajul fatal conceptualizant (și, deci, abstract) și pentru temele unei discipline care încearcă să descopere legile ce guvernează literatura. *Lege* este un mod de a zice, pentru că în literatură legile se schimbă și, apoi, nu legile (regulile) stabilesc valoarea unei opere, ci altceva, și anume ceea ce se adaugă legilor, regulilor, teoriilor despre literatură.

„De ce n-ai avut grijă să îmbătrânim?”

de Alex Ștefănescu

Soția mea mea, Domnița Ștefănescu (născută la 15 iunie 1947 la Ploiești) nu este numai soția mea, ci și autoarea mai multor cărți. Dintre ele una a avut un remarcabil succes, fiind apreciată de cunoscuți istorici (Dinu Giurescu, Ion Bulei, Horia Matei, Adrian Cioroianu) și la fel de de cunoscuți ziariști (Stelian Țurlea, Ion Cristoiu, Robert Turcescu, Grigore Cartianu, Nicoleta Savin): „11 ani din istoria României. 1989–2010. O cronologie a evenimentelor”.

În acte Domnița se numește „Domnița Maria Eugenia Ștefănescu”. Când m-am căsătorit cu ea, acum patruzeci și opt de ani și am fost întrebat „De bună voie și nesilit de nimeni vă căsătoriți cu Domnița Maria Eugenia?” am răspuns: „Da, cu toate trei!”

Am cunoscut-o fiind amândoi studenți la Facultatea de Limba și Literatură Română a Universității din București. Era foarte frumoasă (eu aveam alte calități). Mi-am aduc aminte că, la un curs din amfiteatrul „Odobescu”, eu și bunul prieten George Arion, am constituit, neștiuți de nimeni, o ...comisie pentru un imaginar concurs de frumusețe și am ales-o pe ea „Miss Facultatea de Limba și Literatură Română”. Drept urmare, m-am îndrăgostit de ea (înaintea lui George Arion). Când mă plimbam cu ea pe stradă atrăgea atenția tuturor, iar o țineam strâns de mână, ca să nu mi-o ia bărbații!

Înainte de a fi studentă, a fost elevă a Liceului „I.L. Caragiale” din Ploiești, care a dat României mulți oameni de valoare, de la Nichita Stănescu la Basarab Nicolescu. Familia ei, care făcea parte din protipendada orașului, a fost drastic persecutată de regimul comunist și a supraviețuit cu greu, dar a supraviețuit. La ei în casă veneau ca invitați la masă și la discuții oameni ca Toma Caragiu sau părintele Galeriu. Fratele Domniței, Mihai, a ajuns un medic eminent.

Domnița este un om de atitudine, mai intransigentă decât mine. Ca redactor la Editura Albatros, l-a cunoscut pe Ion Iliescu (director, pe atunci, al Editurii Tehnice) și ar fi putut să obțină, după 1989, mari avantaje cultivând această relație. Dar a refuzat să dea mâna cu el (la nunta fiicei lui Augustin Buzura cu George

Maior). Numai pe Ion Caramitru l-am mai văzut făcând un asemenea gest cândva, la Clubul Promotheus (el a și explicat de ce, chiar atunci, în prezența lui Ion Iliescu: „Nu strâng o mână pătată de sânge!”).

Tot Domnița, la un miting al PNȚCD, i-a dat, de la distanță, o replică lui Elie Wiesel, care, la Sighet, a refuzat să viziteze Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței și a spus într-un discurs: „Românii să nu uite: au ucis, au ucis, au ucis.” Replica Domniței, îndelung aplaudată, a fost: „Elie Wiesel să nu uite: românii au fost uciși, au fost uciși, au fost uciși!” Nu era neapărat o contrazicere a lui Elie Wiesel, ci o completare.

Domnița este un om de lume. Nu stă mereu încruntată, cum stătea Octavian Paler, când îi judeca pe contemporani, ci râde adeseori din toată inima și are ea însăși umor. Principala ei armă este ironia, pe care o folosește mai ales în dialogurile cu... mine.

Odată, de vorbă cu ea, mi-am exprimat cu candoare nedumerirea:

– Am observat că toate personalitățile au câte o amantă tânără. Numai eu nu am. Oare de ce?

Mă așteptam ca Domnița să mă laude, cam în felul ăsta: „pentru că ești un bărbat cinstit, care nu-și înșeală nevasta.” Dar ea mi-a spus cu totul altceva:

– Înseamnă că nu ești o personalitate.

Dar și eu știu să-i răspund. În primăvara acestui an, într-o noapte, pe la ora 3, pentru că niciunul dintre noi nu dormea, i-am spus Domniței ce loc am găsit în grădină pentru puiul de vișin pe care tocmai îl promisem în dar. Domnița s-a bucurat:

– Exact la acel loc mă gândisem și eu.

Apoi, a adăugat, ironică:

– Vezi, spiritele mari se întâlnesc!

Iar eu am precizat:

– Da, cu spiritele mici.

Și am râs apoi, amândoi, până în zori.

Ce să-i spun acum, când am trecut amândoi de șaptezeci de ani? Frumos ar fi să dau dovadă de optimism și să exclam: „La șaptezeci de ani începe viața!” Sau să o felicit

O ploieșteancă: Domnița Ștefănescu (înainte de căsătorie, Andreiovic).

Fotografia datează din 1970.

pentru bunul-gust de care a dat dovadă când m-a ales ca soț (aruncând în lacul Herăstrău inelul de logodnă pe care îl avea de la alt bărbat). Eu prefer însă să o privesc cum doarme, în această dimineață a zilei ei de naștere, la ora 5, când abia începe să se ridice soarele. Mă gândesc la ea cu multă duioșie. Ieri m-a spus pe un ton dojenitor: „Alex, Alex, de ce ai fost neatent și ai lăsat să treacă anii? De ce n-ai avut grijă să nu îmbătrânim?” Așa e, n-am avut grijă. Iar acum nu se mai poate face nimic.

GALERIA MARILOR EPIGRAMIȘTI

de Constantin Tudorache

ION GRIGORE (V)

(22.X.1908-27.VIII.1990)

Amintiri de la Clubul Umoriștilor Prahoveni

Înființat în aprilie 1981, de caricaturistul Ion Z. Georgescu-Lunică, avocatul-epigramist Mircea Ionescu-Quintus și scriitorul Sandu Anastasescu, la Casa de Cultură a Sindicatelor din Ploiești, pe vremea directoratului lui Ioan Bălcinoiu, Clubul Umoriștilor Prahoveni a avut o activitate prodigioasă fiind cotate printre cele mai bune din țară. La „Turnirul Epigramei”, din anul 1984, ploieștenii au câștigat, detașat, duelul cu bucureștenii. Din acest turnir, vă redăm, în partea a doua câteva epigrame pe care profesorul Ion Grigore le-a adresat adversarilor din capitală.

Clubul Umoriștilor Prahoveni avea mai multe secțiuni.

- Secțiunea epigramă, reprezentată de: Ion Grigore, Mircea și Nelu Ionescu-Quintus, Vasile Tacu, Mircea C. Dinescu, Nicolae Petrescu-Redi, Geo Olteanu-Spinus, Virgil Petcu, Geo Nicolae Preda, Laurențiu Petrescu, Mircea Oancea, Constantin Popescu-Berca, Vasile Coban, Ion N. Barbu, Irimele Irimescu-Marian și subsemnatul. Mai târziu au venit în club Eugen Stănescu-Cloșca, Valeriu Ene, Ilie Gavrilă, Ion Munteanu și Florina Dinescu.

- Secțiunea literatură umoristică, avea ca reprezentanți pe Sandu Anastasescu, Dumitru Badea și Niculae Alexandru-Vest. Sandu Anastasescu și Niculae Alexandru-Vest scriau și epigrame.

- Secțiunea caricatură: Ion Z. Georgescu-Lunică, Nicolae Ioniță, Pompiliu Vișoianu, Marin Dodoi, Iulian Pena-Pai, Gheorghică Ghinea-Uriașu, Mihai Danielescu și Dorin Marius Epure.

- Mai era o secțiune de muzică, avându-l ca reprezentant pe cantautorul Gigi Ciobanu, și o secțiune de sculptură, cu un singur și mare artist: Arthur

Hoffman. Clubul mai avea și o secțiune de Rebus, cu unul din cei mai cunoscuți autori de probleme de enigmistică: Mihai Popescu-Arepa.

*

Prin 1982, membrii Clubului Umoriștilor Prahoveni au fost invitați la întreprinderea „Victoria Florești”, pentru a prezenta un moment umoristic. După recital, ne-am retras, împreună cu conducerea, în sala de protocol a întreprinderii. Aici am fost rugați să mai dăm un recital în fața celor câțiva prezenți acolo. Atunci profesorul Grigore a spus: *Aveți grijă, dacă nu aplaudați, noi suntem mai mulți decât dvs!*

*

- Mă aflam împreună cu profesorul Ion Grigore, Mircea Ionescu-Quintus, Vasile Tacu, Redi Petrescu și alți colegi, la un cămin cultural, unde am susținut un recital de epigrame. La final, când toată lumea se ridicase în picioare și ieșea din sală, o bătrânică se adresează profesorului Grigore, care avusese cel mai mare succes, spunându-i: *Să mai veniți pe la noi, că ați fost tare caraghioși!*

*

- Ancorat permanent în lumea epigramei, profesorul Ion Grigore, prin 1985, în lipsă de adversari la dueluri, îi adresează doctorului Mircea C. Dinescu, un mare epigramist ploieștean, următoarea „Invitație”:

*Măi Dinescu, măi vecine,
Bate-m-aș și n-am cu cine.*

La care, invitatul îi răspunde:

*Deși n-am gânduri asasine,
Te voi servi cât pot de bine
Dar nu-ți pricep nervozitatea:
Nu ți-a ajuns Securitatea?*

*

- Îmi amintesc de o vizită pe care mi-a făcut-o profesorul Grigore la onomastica mea în 1984. A venit cu taxiul, după ce mai fusese la alți doi sărbătoriți. A fost o mare onoare și plăcere pentru toți invitații. Unul dintre invitați, care făcuse liceul la „I.L. Caragiale”, după ce se

cherchelise, a scăpat un dezacord gramatical, iar profesorul Grigore l-a întrebat cu cine a făcut româna. Înainte de a primi răspunsul, profesorul Grigore a precizat: *în niciun caz nu ai făcut româna cu mine, că eu nu te treceam.*

*

De menționat că în anul 1996, după editarea culegerii de cenaclu „Mușchetarii prahoveni”, Clubul Umoriștilor Prahoveni a devenit Clubul Umoriștilor „Ion Ionescu-Quintus” - Ploiești.

*

Amintiri de la Clubul „Cincinat Pavelescu”

La concursurile lunare de la Clubul „Cincinat Pavelescu”, profesorul Ion Grigore avea inspirația de a crea, pe o temă, multe epigrame. Îmi aduc aminte că odată a scris 80 de catrene. Când Mircea Trifu începea să citească epigramele, în ordine, de la bune spre mențiuni și premii, Grigore avea foarte multe epigrame selecționate. Se întâmpla, la unele concursuri, să ia și mențiune și toate cele trei premii.

La intrarea în Clubul epigramiștilor „Cincinat Pavelescu”, profesorul Ion Grigore a adus un suflu nou în epigrama românească. Până atunci, străluciau cei doi frați Quintus, Mircea și Nelu, precum și Ghiocel Constantinescu și Vasile Tacu. Epigramistul bucureștean Mircea Rădulescu a scris, impresionat de succesul profesorului Grigore, următoarea epigramă intitulată „Definiția epigramei ploieștene”:

*E o fată de la noi,
Ce juca la nunți și hore
Doar cu Quintușii-amândoi
...Până s-a băgat Grigore!*

*

La începutul ședinței, din februarie 1982, Șerban Cioculescu, președintele de onoare al Clubului, i se adresează profesorului Grigore cu întrebarea: „Câți ani aveți dle profesor?”, la care profesorul Grigore a răspuns: „75!”. Apoi, filologul Cioculescu îi spune matematicianului Grigore: „Eu am 80,... multiplu de 5!”. Tot la acea ședință a avut loc un impresionant recital de epigrame. Mircea Trifu a pregătit cu minuțiozitate acel recital. Citea fiecare membru al clubului câte cinci epigrame selecționate și retușate de Trifu. După primii patru epigramiști, a urmat profesorul Grigore, dar până a fi anunțat de Mircea Trifu, Șerban Cioculescu a adresat următoarea rugămintă: *Îi rog, pe cei care urmează la recital de acum încolo, să recite în partea stângă a mesei prezidiului, că aveți un președinte de onoare „într-o ureche”, nu aude decât cu urechea stângă.* Înainte de a-și începe recitalul, profesorul Grigore a spus: *Eu fac un cuplu excelent cu domnul Cioculescu, fiindcă nu aud decât cu dreapta!* Fac precizarea că nu l-am auzit niciodată pe profesorul Ion Grigore folosind apelativul „tovarășe”.

*

Profesorul Grigore fuma foarte mult. Uneori aprindea țigară după țigară. Astfel, confrății de la clubul bucureștean nu l-au iertat făcându-i și ei, pe această

temă, epigramă după epigramă. Voi reda o epigramă pe care i-a adresat-o regretatul Alexandru Clenciu:

*Atât fuma de tinerel,
Maestrul îndrăgit de muze,
Că mai întâi se stinse el
Și-apoi chiștocul dintre buze.*

(Într-un număr viitor vom reda și replica profesorului Ion Grigore)

*

La aniversarea a 80 de ani, maestrul Mircea Ionescu-Quintus i-a dedicat următorul madrigal:

*S-aveți o tărie de stâncă,
Aceleași sprințare visări,
O viață ferice și încă
O sută de mii de țigări!*

*

- Profesorul Ion Grigore a fost membru fondator al Uniunii Epigramiștilor din România, președinte fondator Mircea Trifu. A fost foarte apreciat de colegii de cenaclu, de Mircea Trifu și academicianul Șerban Cioculescu. Epigramele sale erau gustate de public și aplaudate. Știa să recite cu intonație de mare actor, mai ales că găsea, întotdeauna, poante care mergeau, nu doar la intelectualul rasat, ci și la omul de rând.

*

În 1982 a tipărit, la Editura „Litera”, volumul său de „Epigrame”, sub îngrijirea lui Mircea Trifu, care îl prezintă cu următorul „Cuvânt înainte matematicianului Ion Grigore, profesor emerit”:

*Dușman al stilului prolix,
Notează poantele cu «X»,
Sperând că în eternitate
Vor fi probabil rezolvate.*

Volumul respectiv mi l-a oferit, împreună cu autograful de mai jos.

Memoriei lui
GHIOCEL CONSTANTINESCU

*Epigramistului
Const. Tudorache,
care a trecut fulgerător
treapta de „speranțe”
a epigramei, la cariera
cu toate dreptatea,
iulie 1982 / GCB*

Autorul văzut de Al. Clenciu

Răsfoiri și comentarii

de Constantin Tudorache

Un aforism și o epigramă. Vă rog să-mi puneți în sicriu un GPS. Am impresia că drumul spre Rai este foarte întortocheat. Acest aforism, al lui Vasile Ghica, poate fi conectat la următoarea epigramă, intitulată „Ultima verba”, scrisă de Ion Geană:

*La moarte, tot avutul meu,
Să-l puneți, rogu-vă-n sicriu,
Că-n drumul pân-la Dumnezeu
Câți sfinți voi întâlni, nu știu!*

*

Nichita Stănescu spunea că o femeie plinuță, oferă o suprafață mai mare de pupat. Pe această temă am selecționat câteva epigrame. Prima este scrisă de Gavril Moisa, din Cluj, și e intitulată „Prudență”:

*Soția mea, care-i mai plină,
Se uită lung la o vecină,
Că are-un fizic excelent
Și e-un pericol permanent.*

Următoarea se intitulează „Unui cuplu” și aparține confratelui bucureștean, Ștefan Șerban:

*Deși sunt foarte populari
În vechea noastră urbe,
Pe el îl știu în linii mari,
Pe ea, în linii... curbe.*

Să lecturăm și aceste „Jurăminte reînnoite”, din portofoliul buzoianului Florin Rotaru:

*Eu te iubesc, comoara mea,
La sentimente nu abdic
Și-ți jur, pe brațe te-aș purta,
De-aș mai putea să te ridic.*

Acum să citim și catrenul „Obeza”, din creația regretatului Efim Tarlapan:

*Obeza-i una dintre zâne,
În dragoste nelimitată,
Oricât o-mbrățișezi, rămâne
Și pentru altul o... bucată!*

Nu putem omite epigrama „Unei Marii” scrisă de Mircea Trifu:

*Fetița asta durdulie,
Atât privirea mi-o încântă,
Că-mi spun, pe drept: deși Mărie,
Ar fi păcat să fie sfântă.*

*

Mita trebuie să fie invizibilă. Se dă orbește și se ia cu ochii închiși, spunea Tudor Mușatescu. Consider potrivit să cuplez aici epigrama „Șpăgărească”, scrisă de subsemnatul, în trend eminescian:

*De câte ori am așteptat,
În șoaptă, pe ascuns,
Un plic subțire să-mi fi dat,
Un plic era de-a-juns.*

Mai redăm, pe aceeași temă, o parodie, intitulată „Romanță”, din cartea „Antidot pentru tristețe”:

*Un patron, ușor pilit,
Fredona cu glas șoptit:*

*De ți-ar spune geanta mea
Câte șpăgi am dus cu ea!*

*

Dintr-un grupaj de glume, intitulat „Vorbe de duh”, primit de la prietenul meu, Gelu Voicu Bichineț, directorul Bibliotecii Județene „Nicolae Milescu-Spătarul” - Vaslui, am cules acest gând: Când eram mic, mă rugam la Dumnezeu să-mi dea o bicicletă. Pe urmă am înțeles că Dumnezeu lucrează altfel. Atunci, am furat o bicicletă și m-am rugat la El să mă ierte. Redăm, de la Efim Tarlapan, pe această temă, următorul aforism: Am cunoscut un hoț care noaptea fura icoane, iar ziua se ruga la ele să nu fie prins. Și o epigramă, care mi s-a agățat de memorie, din creația lui Mircea Ionescu-Quintus:

*Din focul sacru am furat,
Dar, să mă ierte Dumnezeu
Că nu sunt primul vinovat,
A mai furat și Prometeu!*

*

Dumitru Țara spune că femeia care gătește bine, va găsi bărbatul care mănâncă mult. Tot pe temă culinară, amintesc un aforism de la Vasile Ghica: Femeia își câștigă florile mai întâi cu nurii, apoi cu cratița.

Epigramistul Gheorghe Leu, nu confirmă aceste aforisme, scriind epigrama „Decepție culinară”:

*Din studenție am visat
Să mă însor c-o gospodină,
Dar, după nuntă-am constatat,
Mâncam mai bine la cantină.*

Mai adăugăm o epigramă adresată „Unor tineri căsătoriți”, scrisă de Angela Chiuaru:

*Trecând-o pragu-n brațe, el ca mire,
Făcu-n bucătărie primul pas;
De-atunci a avansat cu strălucire...
Dar ea, și azi, acolo a rămas!*

Iată și o „Scenă de familie”, creionată de epigramistul Ștefan Marinescu, medic chirurg, fost director al spitalului din Târgu Cărbunești:

*Îl bodogănea nevasta:
„Voi bărbatii, lua-v-ar dracul,
Toți vedeți pe lumea asta,
Numai sexul și stomacul!”*

*

Numai proștii cred că pot păzi o femeie îndrăgostită, spune profesorul universitar George Budoî.

Să citim acum epigrama „Precauție”, scrisă de Vasile Tacu:

*Gelos fiind pe-a lui consoartă,
Un paznic bun i-a pus la poartă.
Dar, obidit, apoi gândește:
De paznic cine mi-o păzește?!*

*

Un proverb olandez spune că umorul este uleiul din candela vieții. Iată și o definiție a umorului, în patru versuri, creionată de Ștefan Tropcea:

*În trecut umorul
Se numea și haz,*

*Iar, la ten, poporul,
Îi spunea obraz.*

Să citim și două aforisme despre umor. Primul este din portofoliul lui Vasile Ghica: *Umorul - această mirodenie a vieții*, iar cel de-al doilea aparține lui Șerban Cioculescu: *Umorul e un balsam pentru bieteale noastre inimi sfâșiate de doruri și aspirații neîmplinite.*

*

Un aforism de la Vasile Ghica: *În esență, libertatea este tot un fel de leasă. Doar că e ceva mai lungă. Și o epigramă, pe tema „Dusul de nas”, scrisă de subsemnatul, intitulată „Românii, după 30 de ani”:*

*Ca destin și ca adresă,
Tot acolo am rămas;
Ieri eram ținuți în leasă,
Astăzi suntem duși de nas !*

*

În poezie, cuvântul este lutul care își așteaptă olarul priceput, spune Vasile Ghica. La acest aforism, atașăm un distih scris de profesorul universitar Adrian Voica, intitulat „Legături”:

*Să nu mă uiți cuvântule, prin carte,
Suntem legați și dincolo de moarte.
Tot Adrian Voica spune, în distihul „Singer”:
Cuvântul este trist în sinea lui,
Mereu al tuturor și-al nimănui.*

Rămânem în aria cuvintelor și mai redăm un distih, de la același Adrian Voica, intitulat „Scuze”:

*Am preparat dulceața de cuvinte
Nu pot să vă servesc, e prea fierbinte.*

*

„Criticii văd muzica și aud pictura”, spune Valeriu Butulescu. La acest calambur aforistic, conectez ultimul catren al poemului „Frumusețe deplină”, de Charles Baudelaire, în traducerea lui Al. Hodoș:

Cunosc, a mele cinci simțiri,

Metamorfoze-ncântătoare:

*Ea poartă cântece-n priviri
Și-n glas miresme dulci de floare.*

Francois Mitterrand, care era și poet, spunea: *Muzica îți aduce-n priviri profunzimi de ocean.*

*

Sursa nemulțumirii noastre sunt problemele mici. Oamenii nu se-mpiedică de munți, ci de pietre, spune un proverb chinez. Conectez la acest proverb, una din epigramele mele de debut, intitulată „De rerum natura”:

*În viața noastră cu-ntâmplări ciudate,
În timpul care curge uniform,
Sunt lucruri mari ce trec neobservate
Și lucruri mici ce supără enorm.*

*

Două epigrame pe același palier. Prima este intitulată „Unui proaspăt cuplu”, din portofoliul subsemnatului:

*Am văzut la cununie,
Cum au fost felicități
Și de fosta lui soție
Și de foștii ei bărbați.*

Acum să citim această „Reverie conjugală”, din creația lui George Petrone:

*Stau alături în pat
Și visează fiecare
Ea, la fostul ei bărbat,
El, la soața viitoare.*

*

Să lecturăm acest aforism de la omul de cultură botoșănean, Mircea Oprea: „Vine vremea când simți părinții ca o povară. Fără povara asta însă lestul corabiei tale dispare și rămâne coajă de nucă în furtună”. Conectăm un distih scris de Viorel Martin:

*Apa trece, pietrele rămân,
Greu mi-e tată, să te știu bătrân.*

AFORISME

de Nicolae Mareș

- Puterea nestrunită comite doar nedreptate și suferință.
- Democrație pură? – O minciună.
- Pârător – altfel spus – rău vestitor.
- Nu odată, lăudată fiind, minciuna se perpetuează.
- Omul fără de milă – o dihanie hâdă.
- Faceți tot ce vă stă în putință ca răul să dispară. Răul salvat devine un dușman și mai înverșunat.
- Aforism - gând pe toate fețele cizelat, la care nu mai ai nimic de adăugat.
- Ascultați-i pe copii! În întrebările și răspunsurile lor găsiți doar inocență și adevăr.
- Iscodirea se înrudește cu nefericirea.
- Roua: - lacrimile neistovite ale clipelor de tihnă, pe veci duse.
- Distincția-i un dar fără de fruntar.
- Există indivizi pe care naivitatea i-a ajutat să meargă destul de departe.
- În beznă, ecoul e mai amenințător.
- Omul neîncercător e puțin mort.
- Individul care în contact cu arta adevărată nu vibrează se autodesființează.
- Cangrena nevindecată /neextirpată/, moarte înseamnă.
- Fără de curiozitate, omul n-ar fi mers atât departe.
- Oameni nehotărâți sunt mai repede învinși.
- Din c e r c u l vicios mai greu ieși.
- Dacă ești om, prin vorbe să exprimi gândul, nu un muget.
- Fără roade, toamna-i un trist anotimp, dacă la așa ceva asigși.
- Soarele desființează grabnic petele; începe cu cele invizibile.
- Trăim într-o societate bulversată: cu prea multă minciună, hoție, desfrânare și parșiveală. De nu vor fi eradicate, o mare nenorocire ne paște.

Continuare în numărul viitor

CORRESPONDENȚA POETULUI GRIGORE ARBORE CU BASARAB NICOLESCU (XV) (1977)

de Traian D. Lazăr

„CU MINE NU SE PETREC LUCRURI INTERESANTE” - 1977

Probabil că, pentru Grigore Arbore, dacă nu se exercita în domeniul pentru care se specializase în Italia, istoria și critica de artă, nimic nu era interesant. Silit, din 1975, în pofida înaltei sale specializări, să profeseze ziaristica la revistele *Amfiteatru* (1975-1982) și *Viața Studențească* (1975-1982), afișa blazarea.

Era, totuși, o fire activă, a participat la un concurs pentru ocuparea postului de cadru didactic la Institutul de Arte plastice „Nicolae Grigorescu” și continua să se manifeste ca poet și critic de artă. A publicat, în 1976, volumul de versuri, *Averse* și avea depuse la editură volumele *Bellini* și *Cetatea ideală a Renașterii: studiu asupra morfologiei formelor urbane (Cetatea ideală în viziunea renașterii)*.

Totodată, studierea istoriei îi imprimase deprinderea de a urmări evoluția vieții social-politice contemporane, transmițând prietenului său, aflat de aproape zece ani în Franța, știri asupra evenimentelor din România: legarea învățământului de producție, reeducarea prin muncă a celor vinovați de încălcarea legii și desființarea cenzurii, de fapt trecerea responsabilității publicării pe seama conducătorilor organelor de presă și editurilor.

Document

Scrisoare a lui Grigore Arbore din 3 iulie 1977.

3 iulie 1977

Dragă Basarab

Nu ți-am scris de multă vreme și nu pentru a te consola sau a mă scuza îți spun că de nenumărate ori am rupt pagini deja elaborate. Simți nevoia unui prieten, să-i spui totdeauna mai mult decât cuprind rândurile și desigur nu este o plăcere să vezi cum cuvintele sunt tot mai sărace. Pe de altă parte, inevitabil ar fi trebuit să-ți scriu nu numai ce fac, ci și ceea ce se petrece împrejur ori acest lucru este mult mai complicat căci evenimentele se succed cu o așa repeziciune și în direcții atât de puțin previzibile încât este greu să mai faci o sinteză, iar dacă totuși o faci există veșnic riscul să ajungi la o concluzie cât de cât valabilă, în pofida relativității adevărului ceea ce nu înseamnă și că ea poate căpăta credibilitate.

În ceea ce mă privește, deci, lucrurile stau cam așa. În cei aproape doi ani de când am venit de la studii am reușit să public o carte de versuri, care a avut un ecou destul de onorabil Asta se întâmpla deja în anul trecut. Stau blocat cu alte două cărți în editură. Una probabil o să apară (de critică, într-o formă mult vulgarizată față de cea inițială). Alta, mai substanțială, tot de critică, s-ar putea să apară, tot însă dacă o voi putea aduce la un nivel mai pedestru, iar eu nu mai am energia să mai fac asemenea operații. Criteriul accesibilității funcționează,

dar el este dublat de regulă de o nețărmurită exigență a unor referenți aleși pe sprânceană, care chit că nu au nici o legătură cu subiectele în cauză, își legiferează punctele de vedere. Nu sufăr de mania persecuției, dar constat că asupra mea, în mod particular, absența din țară a avut o influență negativă în raporturile cu semenii. Parcă acest simplu fapt are darul să excite și să provoace inamiciții, chiar dacă nedeclarate. Lumea este nebună și încă mai acționează în conformitate cu un mai vechi principiu balcanic după care, dacă vecinul are o capră și tu nu ai, trebuie neapărat să-i otrăvești fâneța. Acum câteva luni, același principiu a funcționat excelent și cu ocazia unui concurs pentru o catedră de istoria artei universale și istoria civilizației. Evident, (postul, n.n.) nu era scos pentru mine, dar m-am prezentat, căci mi se părea natural ca, după ce atâția ani îmi ascultasem amicii profesori vorbind despre integritate și valoare, să îi pun în situația de a-și transpune măcar în această ocazie, în practică, principiile. Diferența de argumente era net în favoarea mea, lucru remarcat în toate referatele. Aveam contracandidat o persoană, însă avea 16 ani vechime în instituție, răstimp în care nu a scris nici-un rând, măcar la gazeta de perete, și o mică activitate socială la întocmirea anuală a orarelor, în plus o mică funcție în cadrul micii lor organizații la catedră. Aceste două merite finale au precumpănit și, cum spune chiar un for competent răspunzând contestației mele: „e adevărat că dv aveți studii în specialitate și ați scos și cărți în specialitate, dar tovarășa... are vechime și predă deja cursul care s-a scos la concurs, având și o bogată activitate socială”. În timp ce persoana se desfășura social, deci, eu dormeam.

Astfel stând lucrurile, am realizat, în fine, că trebuie să fiu rezonabil și pentru a fi un băiat de treabă și bine considerat ar fi bine să nu mai fac nimic în afară de ceea ce fac la slujbă. Mă scol în fiecare dimineață, ca de obicei, la h 5,30, mă învărt prin casă, vreau să mă apuc, conform obiceiului, de ceva, și abandonez repede, revin în ușoara letargie matinală, căci primează ideea că oricum nu servește la nimic.

Dacă, deci, cu mine nu se petrec lucruri interesante, în schimb, în viața socială o mulțime de fenomene, vii și semnificative, au loc. Las la o parte faptul că învățământul universitar, tehnic și umanist, a trecut și trece prin transformări revoluționare – ca și cercetarea – ce au drept scop o tot mai strânsă legare a sa de producție. Au dispărut multe specializări – erau excesive – și se merge pe eficiență: două săptămâni curs, două săptămâni practică. Acesta ar fi modulul, cum îi zice, pentru învățământul științific. La catedre sunt norme ceva mai mici și este foarte mult de lucru. În special, probleme de organizare științifică a producției atelierelor școală. De anul acesta de altfel și liceele au trecut la o deplină specializare și nu mai avem niciun liceu de cultură generală.

Pe plan social s-au luat două hotărâri cu adevărat revoluționare. Prima a fost aceea care, așa cum relevă toți juriștii noștri în presă, este menită să facă o cotitură radicală în istoria dreptului: au fost eliberați toți deținuții (exclusiv cei vinovați de omor cu premeditare sau alte cazuri de omucidere) și sunt de acum reintegrați în viața normală urmând a fi reeducați prin muncă, la locurile lor de muncă de altădată. Cred că realizați semnificația acestei decizii.

A doua privește efectivă desființare a cenzurii, pe care, așa cum zicea un scriitor cunoscut la plenara unde s-a deliberat asupra faptului, o s-o regretăm curând

pentru liberalismul ei. Căci de acum încolo trebuie să funcționeze responsabilitatea redacțională în mod autonom și cu toate consecințele ce decurg din ea. Ideea a fost excelentă căci oricum totul va funcționa mai bine ca înainte.

Cam asta e dragă Abe, ce pot să-ți scriu cât de cât interesant, specificând încă odată că acest calificativ nu privește și ocupațiile mele. În luna septembrie, după 7 sept(embrie) ar trebui să vin la un congres la Lucca, în Italia, unde sunt un fel de raportor. Vei fi cred deja în Europa. Nu voi putea, din multiple motive, face un ocol. Dar, cine știe, poate ne vedem. Îmbrățișări.

Nichita și eternul feminin (II)

de Emilia Luchian

Motto: *Un verb lângă un substantiv ar fi sărutul.*
(Nichita Stănescu, *Sărutul*)

Noi, oamenii, suntem definiți prin ceea ce ne stârnește afecțiunea. Credem, uneori cu nesăbuință, că am găsit sufletul pereche care ne oglindește principiile și percepțiile. Căutăm să ne completăm, să unim cele două emisfere care ne întregesc. Aceasta a gândit-o cu perseverență Nichita. A fost un sentimental, dintr-un impuls lăuntric, dar și din spiritul de a se dezice de conformismul generalizat.

În viața lui Nichita a apărut o altă femeie, Doina Ciurea, fostă iubită a lui Nicolae Labiș, devenită colegă de studii, sosind de la Școala de Literatură și Critică Literară *Mihai Eminescu*¹, acea Fabrică de scriitori de pe Kisseleff, nr.10. Era o femeie frumoasă, având aceleași preocupări literare. Personalitatea ei vizibilă a născut controverse. Prozatorul Marin Ioniță, coleg de studii, a denumit-o „Vrăjitoarea neagră”, poate pentru culoarea părului creț de la natură, ori pentru efectul apariției ei, a forței de seducție, asupra celorlalți.

Când a cunoscut-o Marin Ioniță, era o adolescentă de abia *dezghiocată din copilărie*, venită de la Constanța, deci cu o alură urbană, emancipată, elegantă și cochetă. Tatăl fusese ofițer superior de aviație (în *uniformă albastră de paradă*), mutat cu serviciu și familia la Craiova, Mediaș (Dumbrăveni) și apoi ajuns la București. Doina se trăgea dintr-un neam, care deși scăpătase, că doar *omul este sub vreme*, păstra o tradiție aristocratică. Avea o bunică, Tanti Zoia, și o mamă, Mimi, ce învățaseră într-un pension la Paris, cântau la pian, citeau romane clasice și multă poezie, se îmbrăcau elegant cu rochii din alte vremuri, cu dantele și volănașe, se coafau sofisticat, purtau bijuterii de calitate și conversau cu nonșalanță pe diferite teme alături de soții lor.

Casa Ciurea de pe Calea Moșilor, aproape de Piața Rosetti, era relativ modestă, dar bine aranjată, cu mobilă de nuc, covoare bine întreținute, iar în exterior se mai vedeau ornamentele de stuc. În curte își făcea veacul o mașină veche decapotabilă, din perioada de glorie a familiei, pe care o admira Liana, o nepoată de frate al Zoiei. Dar nu numai în casa Ciurea se păstra aerul de altă dată adaptat la noile timpuri, ci în întreaga familie, pentru

că Zoia mai avea frați proveniți din a doua căsătorie a tatălui ei: Lizica (învățătoare în Ploiești), Marioara (asistentă medicală, căsătorită cu un profesor la Govora) și Ion Alexandrescu (profesor și gospodar la Jilavele) – tatăl Lianeii care ne-a povestit aceste lucruri.² Peste tot erai primit cu căldură, iar pe o tavă, întotdeauna, erau farfuriile din porțelan fin cu șerbet sau dulceață și celebrele ceșcuțe cu ornamente argintii. Erau oameni cu o oarecare stare materială și cu școală: preoți, învățătoare, profesori, ofițeri, negustori, cei mai mulți având stupi și pământ. Gospodari, oameni de afaceri (străbunicul Lianeii avea un bac peste Ialomița, familia Ciurea avusese pentru un timp în administrare parcul Romanescu din Craiova), aveau și în acele timpuri ceva pretenții.

Datorită diferenței de vârstă, 13 ani, Liana și-a cunoscut verișoara, Doina, doar vizitându-și rudele din București. În februarie 1960, o problemă cu dantura i-a adus pe Ion-tatăl și Liana în casa Ciurea, de față fiind și Nichita, îndrăgostit de tulburătoarea Doina. Impresionat de necazul micuței, a mângâiat-o pe obraz și i-a cântat la pian pentru a o înveseli. A fost prima întâlnire a Lianeii cu poetul, ea remarcându-i statura, ochii albaștri, părul blond și zâmbetul. S-au revăzut la nunta acestuia cu Doina din 1962, Liana, copilă de 11 ani, remarcând buchetul de flori al miresei.

Doina, care moștenise din familie predilecția pentru activitățile artistice și culturale, se făcuse deja cunoscută în lumea literară. Părul negru, ochii ei mari, cu gene lungi și curbate în sus precum și sprâncenele stufoase îi dădeau un aer deosebit. Marin Ioniță era la rândul lui fermecat de Doina, de buzele ușor congestionate ca la adolescentele cu *hormonii răvășiți*, de momentele când oboseala învingea și ea era gata să adoarmă ca un copil legănat în brațele mamei sale. Doina știa să cocheteze, privea fugitiv, provoca prin falsă atitudine absentă. Încolțise în ea *jocul de-a ispita: O zvăpăiată. De-abia țineam pasul* – și-a rememorat Marin Ioniță trăirile³.

Relația Doinei Ciurea cu Nicolae Labiș devenise notorie. Nichita a mărturisit sentimentele pe care le avea față de Labiș: *Nu-l iubeam – eram topit de invidie. Fusesse îndrăgostit de femeia pe care o iubeam*. Cu toată tinerețea lui, Nicolae Labiș era deja un nume în literatura

română. Ranchiuna poetului ploieștean avea și alte rădăcini: *El publica și semnul tipărit al literei mi se părea miraculos și de neatins*. Se spunea că Nichita nu a publicat în timpul vieții lui Labiș, deși mintea îi era doldora de versuri și poeme.

Soarta a avut ciudățeniile ei. În cazul de față: poezia și Doina. *Când își propusese să cucerească poezia, Nichita a cucerit-o și pe Doina* (Al. Condeescu). S-au căsătorit, spre nemulțumirea rudelor din ambele tabere, în 1962, divorțul survenind abia în 1981, deși partenerii au fost mai mult despărțiți – teama lui Nichita de tribunal sau de o altă căsătorie, sau pur și simplu comoditatea lui recunoscută. Din acest roman de dragoste s-a născut una dintre cele mai minunate creații nichitiene, *O viziune a sentimentelor*, publicată în 1964 și premiată de Uniunea Scriitorilor, în care este cuprinsă și poezia *Leoaică tânără, iubirea*. Dacă volumul *Sensul iubirii* (1960) a fost caracterizat chiar de autor ca fiind cartea *cea mai minunată din viața mea*, dar un act de crispă, ca orice debut, ca primul sărut, *absolut stângaci și fără consecințe*, a doua carte îl consacră ca un *poet solar al purității adolescente*⁴. Nichita considera, însă, că *O viziune a sentimentelor* era tot *Sensul iubirii*, umbra cărții, continuarea ei, pentru că, ce nu încăpuse în primul volum, adică *o parte din materialul numit creier*, intra în al doilea.

Poezia erotică din ambele cărți a avut-o ca protagonistă pe Doina și iubirea lor năvalnică, pătimașă. *Mă-ntorc la tine, mă întorc / Doiniri să se-nfiripe! / Se frânge timpul între crengi / În ore și în clipe*. De unde pleca, se întorcea aducându-i câte un cântec vechi sau un joc de doi făcut din sânge și din cuvinte (*Cântec singur*). Simțea fericirea înlăuntrul lui mai puternică decât el, decât oasele lui, mai puternică decât ceea ce era mai dur, mai rezistent în corpul lui. Avea o nevoie imperioasă de afecțiune, de îmbrățișare, de vorbit, când se despărțea ziua de noapte: *Să stăm de vorbă, să vorbim, să spunem cuvinte lungi sticloase*. Era fericirea supremă, ca un zbor spre înalt, când *tâmpla i se izbea de stele (Cântec)*. De la dobândirea conștiinței de sine ajungea la extaz, ca într-un vis. Mintea i se unea cu inima și strălucea lumea lui interioară. Dacă ea lipsea, el o aștepta, cum imaginar, era sperată sosirea nopții a unui vapor pe mal de fluviu (*Până târziu, așteptând o fată...*).

Nichita a introdus o viziune personală în poezia de dragoste, motive poetice proprii, ca *ochii, umerii, plopii*. *Ochii* nu sunt doar oglinda sufletului, ci oglinda lumii: *Marea se preface în păsări străvezii / câte le-ncap ochii deschiși spre ea; În ochii tăi cu luna mă răsfrâng; Plopii mi-atingeau umerii*⁵. Această iubire navalnică îl contrariază totuși. În gândurile lui apar romantice antiteze, de parcă s-ar constitui două entități în antonimie, punându-se în lumină reciproc, încât devin un întreg, ca orice adevăr profund: *De mult negru mă albisem / De mult soare mă-nnoptasem*. Își chema iubita pentru a întruchipa o roată, simbolul perfecțiunii universului, transformând infernul lui în rai, crucificându-se (*Dezimblânzirea*, în *Sensul iubirii*). Punctele slabe ale lui ar fi trebuit să fie calitățile ei și, ca urmare, se confirma unul din motivele dragostei lui.

Poeziile pentru Doina sunt astfel adevărate povești de iubire.

Dragostea are o putere uluitoare, devoratoare. Unu și cu unu fac unu! Nu este *Altă matematică*, ci senzația dată de profunzimea iubirii: *...Te iubeam / atât de mult, încât te uitam, / crezând că faci parte din mine*. Uneori ea părea altcineva, atât cât putea fi luna, *soarele serii (Într-o joi cu dragoste)*. Cei doi îndrăgostiți aveau același freamăt, aceeași dorință, refăcând imaginea perfectă a Androgenului: *Oh, ne-am zvârlit, strigându-ne pe nume, / unul spre celălalt, și-atât de iute, / că timpul se turti-ntr piepturile noastre, / și ora lovită, se sparse-n minute*⁶. Inspirat poate de acest poem, Mircea Cărtărescu nota în *Ciocnirea* o întâlnire mai pătimașă, aproape sălbatică până la desființarea diferenței dintre ei. Contopirea fizică și spirituală avea un efect devastator. Impactul iubirii asupra ființei umane era prezentată prin evitarea metaforelor, printr-o lipsă de lirism care parodia sentimentul: *Și ne-am apropiat din ce în ce mai mult / până ne-am îmbrățișat strivindu-ne buzele / pulverizându-ne hainele, pieile, amestecându-ne inima / mâncându-ne genele, smalțul ochilor, coastele, sângele; / ciobindu-ne șira spinării arzând...*⁷ Rămânea la ambii poeți, însă, nevoia vitală de comunicare, atât de reală la autorul necuvintelor.

Nichita s-a întors spre iubirea romantică, Doina reprezentând profanul și diafanul în același timp. A creionat un adevărat portret, nu doar femeii iubite, ci dragostei lor. Era învăluit de iubită, fără posibilitatea de a evada. *De ce te-oi fi iubind, femeie visătoare, / care mi tenolăcești ca un fum, ca o viță de vie / în jurul pieptului, în jurul tâmpelor, / mereu fragedă, mereu unditoare? // De ce te-oi fi iubind, femeie gingașă / ca firul de iarbă ce taie în două / luna văratecă, azvârlind-o în ape, / despărțită de ea însăși / ca doi îndrăgostiți după îmbrățișare?* Iubita era când un fum sau o viță care se încolăcea în jurul lui pe nesimțite, când un vârtej de anotimpuri, mânând din urmă tinerii cai falnici ce galopau cu coamele în vânt. *De ce te-oi fi iubind, ochi melancolic, [...] De ce te-oi fi iubind, ora de neuitat / care-n loc de sunete / gonește-n jurul inimii mele / o herghelie de mânji, cu coame rebele? // De ce te-oi fi iubind atâta, iubire, / vârtej de anotimpuri colorând un cer... (Cântec fără răspuns)*⁸.

1 Vatra Veche, nr. 3, din 2017, p. 10.

2 Elena (Liana) Alexandrescu, interviu luat de Emilia Luchian, 4 aprilie 2020. Familia Alexandrescu are încă gospodărie la Jilavele, jud. Ialomița. Ion Alexandrescu a fost profesor de fizică și director de școală mult timp la Jilavele. Liana, profesoară de chimie la C.N. Mihai Viteazul din Ploiești, premiată pentru manualele de chimie pe care le-a alcătuit, a primit în 2004, din partea președintelui României, ordinul Meritul pentru Învățământ în Grad de Ofițer.

3 Marin Ioniță, *Kiseleff 10, Fabrica de scriitori*, autobiografie, Ed. Corint, 2018

4 Alexandru Condeescu, *Poezia magna*, în *Album memorial Nichita Stănescu*, Ed. Viața Românească, București, 1984, p. 148

5 Nichita Stănescu, *Cântec de dragoste la marginea mării, Lună în câmp, Dimineață marină*, în *Sensul iubirii*, 1960, în Traian Lazăr, *Nichita Stănescu, Individualizarea*, revista *Viața Românească*, nr. 4, 2019, p. 63

6 Nichita Stănescu, *Îmbrățișarea*, în *O viziune a sentimentelor*

7 Mircea Cărtărescu, *Ciocnirea*, vol. *Totul*, Cartea Românească, București, 1985

8 Nichita Stănescu, *Cântec fără răspuns*, în *O viziune a sentimentelor*; poezia a fost pusă pe note de Nicu Alifantis, în albumul *Risipitorul de iubire*, cu titlul *Fără răspuns*.

CARTEA DESPRE SABINUȚA

de Traian D. Lazăr

Examinarea, fie și de suprafață, a evoluției tematicii familiale în scrierile literare românești, relevă aspecte demne de consemnat.

Momentul cronologic inițial se distinge prin faptul că scriitorul român, ajuns la senectute, cuprins de nostalgie, evocă din amintirile copilăriei predominant pe cele cu bunici. Nepoții scriu despre bunici! Cazul tipic este cel al lui Delavrancea care, între „vis și realitate”, scrie nuvelele *Bunicul* și *Bunica*.

Treptat, tematica familială părăsește aria caracteriologică, nu mai are în centrul său persoana, ci atmosfera. Scrierile lui Ionel Teodoreanu tratează precumpănitor mediul, spațiul, („casa bunicilor”, „masa umbrelor”) și timpul (întoarcerea în timp), persoanele fiind lăsate în penumbră. Concomitent, magia amintirilor cu și despre bunici se estompează copleșită de grijile părintești. Scriitorul român - Tudor Arghezi e cap de listă - serie despre copiii săi, (Arghezi despre Barutu și Mițura).

Roata istoriei literare, în dinamica ei continuă, ajunsă azi la 180 grade față de momentul Delavrancea, înregistrează faptul că, nu mai scriu nepoții despre bunici, scriu bunicii despre nepoți! Aurel Brumă îl învață pe nepotul său, Valentin, meseria de copil. (Vezi Aurel Brumă, *Meseria de copil*, Editura Performantica, 2016). Iar Maria Gh. Moraru publică despre nepoții Răzvan și Sabinuța!

Proiectul Mariei Gh Moraru s-a născut odată cu venirea pe lume a Sabinuței, impulsional de regretul că, în urmă cu 15 ani, la nașterea celui alt nepot, Răzvan, autoarea nu i-a consemnat copilăria într-o carte, întrucât „printre preocupările mele intelectuale, cursuri, doctorat, lucrări științifice, studii ... nu mai avea loc și o carte...” La venirea pe lume a Sabinuței, „întrucât cariera mea se încheiase, aveam 68 de ani, eram în plină <activitate creatoare> (în domeniul literar), timp liber mai mult, calculatorul a devenit ceva <sine qua non>”, autoarea a demarat „printre alte proiecte în desfășurare” și cartea despre Sabinuța. Regretând, însă, că nu are surse scrise, un jurnal, pentru a relatea și cele mai importante evenimente din viața nepotului Răzvan. Așa că, jurnalul despre Sabinuța va include și amintiri despre Răzvan.

Iată cum, situația de fapt a determinat-o pe autoare să-l imite pe Plutarh scriind „vieți paralele”. Ale lui Răzvan și Sabinuței. Aducând contribuții originale, însă! Plutarh nu a avut ideea de a-l face pe Cicero să-și pună întrebări despre faptele lui Demostene. În schimb, autoarea se interoghează: „Oare s-a bucurat sau s-a întristat” Răzvan, când „urma să aibă o surioară?”

Arhitectura cărții ilustrează unul dintre fenomenele caracteristice momentului actual din evoluția literaturii: sincretismul structurilor literare, dispariția purității genurilor și speciilor literare. Volumul *Răzvan și Sabinuța* conține pagini de jurnal, de

amintiri și un album de familie.

Narativitatea jurnalului este uniformă, fără conflicte, cu o intrigă fără tensiuni, căci o răceală, un nor de ploaie intempestiv, pierderea gălețușei la locul de joacă nu întunecă dramatic starea sufletească a personajelor. Paginile de jurnal își dezvăluie, totuși, interesul prin schimbarea unghiului de observare a faptelor de către autoare. În ipostaza de bunică, autoarea receptează cu sufletul, manifestările Sabinuței. Îi place să constate că nepoata e simpatizată de alte persoane: „În general, când trecem pe lângă cineva, trezește zâmbete și admirație, fiind un copil foarte drăguț și dezghețat! Unele persoane chiar se opresc s-o mângâie s-au să-i spună ceva drăguț”. (p.151) sau “era foarte fericită, mergea pe trotuar cu mânuțele întinse lateral țopăind și cântând la-la-la-la. A luat-o mult înaintea mea, toată lumea era amuzată când vedea ghemotocul acela mic și înfoclit, așa de fericit, pe frigul acela.” (p 172)

În postura de filolog, observațiile și notațiile autoarei sunt dirijate de rațiune fiind orientate către înțelegerea cauzelor, sesizarea premierelor sau a repetitivității în manifestările copilului: “Ceea ce am observat astăzi pentru prima dată la S. a fost faptul că acum salută pe copiii pe care-i cunoaște, le spune “Bună” și intră în vorbă cu ei...” (p126). Formația profesională a autoarei o determină să observe prioritar detalii fonetice, lingvistice: “Săptămâna trecută am remarcat la Sabinuța mari progrese lingvistice. Mai întâi, mi-a spus Radu că Sabinuța a început să lege cuvintele în propoziții, apoi am auzit-o și eu spunând de câteva ori, „Eu pot” sau „Nu pot”. Tot săptămâna trecută a început să spună “eu”, deci să vorbească la persoana I, și tot prima dată și cuvântul „copiii” întreg, deci a completat cu prima silabă, care înainte lipsea. Acum folosește alternativ, *copiii* și *pii*. La celelalte cuvinte continuă să spună doar o silabă sau două, de preferință cele finale, dar, uneori, și pe cele care i se par, probabil, mai sonore...” (p85)

Unele dintre notațiile Jurnalului dobândesc astfel caracter de fișă psiho-pedagogică, limbajul și stilul scrierii împletind armonios aspectele științifice cu cele literare. Autoarea este o bunicuță modernă, la curent cu metoda transdisciplinarității susținută de Basarab Nicolescu drept instrument eficient pentru viitorul cunoașterii umane. Cartea Sabinuței îmbină armonios forma literară și contribuțiile la studiul psihologiei copilului.

Atenția este îndreptată mai puțin asupra detaliilor de ordin fizic ale creșterii nepoatei, cât a detaliilor psihologice, a rostirii mai ales de ordin lingvistic. Este o cunoaștere exterioară, de limitele căreia autoarea este conștientă și o înregistrează în formulări ipotetice. Momentul în care Sabinuța conștientizează propria identitate este consemnat astfel: „Deocamdată tu

înseamnă pentru S(abinuța) eu. Ne-a auzit pe noi că ne adresăm cu tu și, probabil, crede că aceasta este numele ei!” (p.79)

Volumul comentat este precum viața omului de casă, de o uniformitate ștersă. Zi de zi, lună de lună, an de an aceleași activități se derulează, doar cu un diez mai sus, ori un bemol mai jos. În acest peisaj uniform, crește floarea dragostei de Sabinuța. Aparenta banalitate a cotidianului este pigmentată de lirismul gesturilor și, mai rar, al vorbelor bunicii. Iubirea bunicii se manifestă mai mult în fapte decât în cuvinte, în grija permanent față de starea de sănătate a fetei, de hrana și odihna ei, în atenția acordată modului în care se exprimă, se prezintă vestimentar și comportamental în fața publicului, în preocuparea de a-i constata progresele intelectuale, de la o zi la alta.

Cuvintele de iubire ale bunicii față de nepoată sunt rare. Dintre numeroasele apelative ce se pot adresa ființei iubite, bunica folosește frecvent doar unul, Sabinuța. Dintre multele semne de iubire, ce pot viza ființa iubită, bunica uzează doar de câteva diminutive: mânușitele purtate de fetiță, cartofei și morcoveii mâncați de ea. Din partea unui filolog, discrepanța dintre sărăcia limbajului iubirii și bogăția faptelor de iubire nu poate fi explicată, după opinia noastră, prin sobrietatea bunicii, dar mai degrabă prin vreo credință de a nu provoca gelozia zeilor prin adorarea nepoatei. Nu știm ce reacție vor avea zeii, dar cititorii vor admira, desigur, extazul bunicii! Și cartea, ofranda depusă la picioarele idolului!

I Maria Gh Moraru, Răzvan și Sabinuța, Iași, PIM, 2013

Bujor Nedelcovici. Coordonate biografice

— de Mihaela Răducea —

Romanele lui Bujor Nedelcovici poartă germele unor capitole din biografia autorului. Acesta pleacă în aventura romanului de la un fapt real, subscris unei realități simbolice, metafizice. Scriitorul are, în viziunea sa, datoria de a arăta adevăruri și de a descoperi în final un sens moral. Scriitura este valoroasă în momentul în care cititorul îi poate acorda sensuri noi, cartea îmbogățindu-se prin lecturi repetate și înnoite. Chiar dacă nu poate accepta pe deplin ideea imposibilității transcenderii temporale, că mitul unui roman „au dessus du temps” nu poate fi depășit, Bujor Nedelcovici propune o formulă atipică, în neconcordanță cu cerințele câmpului literar al deceniului șapte. Eschivându-se de la un roman în totalitate social, de la o diegeză de tip frescă, autorul va căuta să facă un salt în timpul istoric și să escamoteze tiparele „instituționalizate” (realismul socialist, onirismul sau „noul roman”) oferind o operă a spectacolului individual, a temelor desprinse din istoria culturală a umanității și din macheta arhetipală umană. El va reface, într-un fel evident sau în altul, mai obscur, un traseu filosofic și va dispune dialectica Rău-Bine-Adevăr, ideea de realitate, fezabilitatea eticii și a ideii de Dreptate absolută (într-un mediu pervers), închizând un parcurs în abisul ființei, urmărind obsesiile personajelor sale enigmatice, acei „suciți” ai literaturii. Eroii sunt construiți bidimensional: ei se desfășoară în afara ființei și în ființă.

Născut la Bârlad, la 16 martie 1936, Bujor Nedelcovici va purta pe umeri o adevărată „cămașă a lui Nessus” care îi va învenina existența, expropriindu-l din spațiul natal și din sine. La vârsta de 16 ani este evacuat împreună cu familia din casa părintească, deoarece aceștia aparțineau unei „clase sociale ce trebuia exterminată”(18). Criza existențială experimentată în perioada adolescenței îi va lăsa gustul amar al tristeții și al nedreptății. Formarea intelectuală a tânărului Nedelcovici se realizează prin urmarea cursurilor liceale la liceul I.L. Caragiale din Ploiești și prin cele de

la Facultatea de Drept din București, absolvite în 1959. Va urma însă o nouă persecuție: tatăl său este arestat datorită unui delict de opinie iar Bujor Nedelcovici, avocat la momentul acela, va fi radiat din Baroul de avocați din Ploiești. Turnura gravă a destinului îl va obliga să subziste lucrând pe diverse șantiere și uzine din țară. Periplul său îl va conduce la Bicăz, Brașov și București pe parcursul unui segment temporal de doisprezece ani. Probabil că în subsidiar dorința de a se exprima va lua forma scrisului iar confesiunea, de mult reprimată, va exploda în frazele alambicate ale romanului. Debutul literar are loc în 1970, când îi este publicat la Editura Eminescu romanul *Ultimii*. În continuare, el colaborează la mai multe reviste și ziare și publică romanele: *Fără Vâsle* (1972), *Noaptea* (1974), *Zile De Nisip* (1979), *Somnul Vameșului* (1981)- roman în trei volume.

Scriitorul simte că trebuie să devină un făuritor de adevăr într-un univers exterior al minciunii elaborat cu mult tact și precizie, însă funcția pe care și-o asumă: aceea de propovăduitor de realități este rezultatul postulerii nu a unei imagini de poeta vates, ci a dorinței intime ca prin discursul literar să găsească o cale spre sinele adevărat care nu vrea să tacă sau să fie „îmblânzit”, o comunicare ascunsă cu Ființa.

Într-un climat al formalizării canoanelor și al supunerii acestora dogmaticii de partid, scriitorul nu poate evolua în mod normal, iar lumea devine un spațiu incomod al coabitării: «Nu m-am simțit niciodată „bine și acasă”. Eram un tolerat de ceilalți și trăiam o nemulțumire și o revoltă interioară pentru că nu admiteam injustiția, neadevărul și nedreptatea. M-am eliberat prin scris și în imaginar. Am scris și m-am scris. Fugeam dintr-o realitate ostilă într-o lume de povești pe care mi-o spuneam mie însumi. În roman găseam liniștea, echilibrul, pacea, evadarea prin ficțiune și eram mereu în căutarea unei seninătăți dificil de dobândit.»(18)

Continuare în numărul viitor

DIDIER NORDON

ÎNTRE ȘTIINȚELE MATEMATICE ȘI FANTEZIA LITERARĂ

Propunem cititorilor revistei „Atitudini” o nouă rubrică intitulată *Din colț în colț*, în care profesorul Vasile Moga va prezenta în versiune bilingvă aforismele matematicianului și scriitorului francez Didier Nordon¹. În prezentul număr vă oferim interviul pe care autorul volumului de aforisme *Scuțiți-ne de demonstrații!* l-a acordat în exclusivitate revistei noastre.

Venit pe lume într-un departament, la Seine, care astăzi nu mai există, Didier Nordon făcea prima lui operație aritmetică de înmulțire chiar în ziua nașterii sale, 23. 2. 46.

De la bun început hărăzit numerelor, el nu avea altă soluție, douăzeci și ceva de ani mai târziu, decât să se instaleze la Bordeaux, oraș celebru pentru echipa de matematicieni care se ocupa acolo de teoria numerelor. De atunci și până acum, el a avut suficient timp să se ocupe și de literatură. În momentul de față își publică cronicile într-un blog intitulat Scientaisies² – Științezii.

VM – Pentru cititorii români care nu vă cunosc, cine sunteți Dumneavoastră, domnule Didier Nordon ?

DN – De fapt nici eu nu știu cine sunt ! Scriind, într-un fel, mă caut pe mine însumi. În perioada liceului ezitam între filiera matematică și cea literară. După ce am optat pentru matematici, am regretat literele. Dar apoi mi-am dat seama că dacă aș fi ales filologia mi-ar fi părut rău după matematici. Așa că din acel moment nu mi mai pare rău de nimic.

Am ales matematicile pentru că-mi plăceau. Credeam că mă interesează, ceea ce s-a dovedit pe parcurs o eroare, deoarece pentru a înțelege lumea în care trăim, eu nu accord disciplinelor matematice locul central pe care li-l acordă cei care sunt cu adevărat interesați de aceste științe.

VM – Numerele par totuși importante pentru Dvs. Cum v-ați apropiat de matematici ?

DN – Dintr-un punct de vedere eu sunt total lipsit de originalitate. Tatăl meu era profesor de matematici, iar mama preda limba engleză... Iată ce ar putea explica ezitățile la care mă refeream mai sus. Dacă mă întrebați de ce-mi plac numerele, cred că este o chestiune de gust și în consecință nu se explică în niciun fel. La urma urmei, ca să numim numerele ne folosim de cuvinte, iar mie îmi plac cuvintele.

VM – Pentru un matematician, sunteți dotat cu un talent literar deosebit³. V-a fost acest talent favorizat în vreun fel de cariera didactică universitară?

DN – Mulți matematicieni au un gust deosebit al limbii. Limba este principalul lor mod de a lua contact cu realitatea. Pentru aceasta ei sunt obligați să gândească. O definiție matematică, o demonstrație, sunt de fapt niște discursuri pe care trebuie să știi să le

controlezi.

Când am început să predau la universitate, voiam să critic anumite aspecte ale cercetării (în mod deosebit fragmentarea specializării pe care o consider excesivă pentru că ajunge să frizeze absurdul). Și pentru ca accentele mele critice împotriva colegilor să fie cât mai incisive a trebuit să fac în așa fel încât modul meu de a mă exprima să devină cât mai desăvârșit!

VM – Cum poți deveni cercetător? Este suficient să ai talent? Hazardul joacă și el un rol în parcursul profesional al lui Didier Nordon?

DN – N-a existat niciun fel de hazard în evoluția mea profesională. A deveni un „intelectual” era absolut firesc pentru un fiu de profesori. În fond eu n-am fost decât un copil ascultător. Numai că, încet-încet, ceva mai târziu față de revoltele adolescenței, m-am trezit și eu că mă revolt împotriva conformismului universitar. Și ca să fac în sân atmosferă de seriozitate care domnește în cercetare și învățământ superior, am căpătat gustul de a scrie fel de fel de fantezii.

VM – Vorbiți-ne despre colaborarea cu revistele pentru tineret.

DN – Îmi place contactul viu cu copiii. Am scris pentru ei câteva cărți care n-au nimic de-a face cu matematicile. Am mai scris și în reviste de vulgarizare a științelor matematice pentru tineri: jucam rolul unui matematician care se servește de științele matematice pentru a scrie diferite fantezii literare.

VM – Dar cărțile pe care le-ați publicat? Ele trădează un cu totul alt mod de a vedea realitatea lumii față de ceilalți oameni. De unde vine această manieră diferită de a vedea lumea și viața?

DN – Multe elemente din viața mea personală mă fac să nu știu niciodată prea bine pe ce lume mă aflu. Ezitățile mele între matematici și filologie sunt doar un exemplu. Un alt element ar fi faptul că eu am făcut studii superioare, dar nimic mai mult. În 1970, a fi recrutat la universitate era mult mai puțin dificil decât acum. Eu nu m-am simțit niciodată un matematician autentic, nu m-am confundat cu profesia mea. Dar nici nu pot spune că nu sunt matematician! Ironia critică pe care o dezvolt este adesea un mod deghizat de a fi ironic și critic față de mine însumi.

VM – În ce credeți Dvs.? Sunteți unul dintre liber-cugetătorii de tradiție revoluționară sau poate ca urmare a unor experiențe de viață mai degrabă negative?

DN – Încerc să nu cred în propriile mele credințe! Cu alte cuvinte încerc să fiu sceptic. Nu ca, punând totul la îndoială, să mă definesc exclusiv prin această atitudine, ci în ideea că dacă oamenii ar fi mai puțin cramponați în credințele lor, relațiile dintre ei ar fi mai puțin conflictuale. Și încerc să nu cred nici în necredințele mele! De fapt nu sunt un „liber-cugetător”, dacă ar fi să dăm acestei sintagme sensul de „ateu

militant”. Atât de multe lucruri îmi rămân de neînțeles în existența lumii! Nicio poziție metafizică nu-mi pare suficient de solid întemeiată... nici măcar ale mele.

VM – Care sunt relațiile lui Didier Nordon cu mass-media?

DN – Timp de peste 20 de ani am ținut o cronică în revista lunară „Pour la Science” care se adresează marelui public. Am avut și emisiuni la radio și la televiziune. Prima mea carte, *Matematicile pure nu există!* s-a bucurat de o critică mai elogioasă în revista „Elle” care se adresează marelui public decât în ziarul intelectualilor, „Le Monde”, iar acest lucru m-a uns la inimă: prin reacție împotriva specializării universitare am ținut neapărat să folosesc un limbaj accesibil tuturor și deci reușisem.

VM – Pentru publicul ploieștean interesat care ar fi atracția pe care o poate oferi blogul¹ Dvs.? Ce pot găsi internauții acolo?

DN – Blogul meu, *Scientaisies*, amestecă știința cu fantezia: folosesc un limbaj rațional, dar care depinde de starea mea sufletească. Mai mult decât informații, cei

interesați vor găsi în articolele mele remarci mai mult sau mai puțin hazlii, mai mult sau mai puțin posomorâte în legătură cu anumite evenimente sau idei.

VM – Aveți un mesaj pentru cititorii revistei „Atitudini”?

DN – Mesajul meu pentru cititorii acestei reviste ar fi: Să navigăm cât mai mult împreună! Iar cuvântul *Scientaisie* să-și găsească o traducere în românește!

1 www.didiernordon.org

2 Cuvânt inventat de Didier Nordon din science + fantaisie = *scientaisie*. Am încercat să redăm în limba română o variantă cât mai intuitivă, urmând același procedeu și am obținut *știintezie*.

3 Didier Nordon a publicat volumele: ' Les mathématiques pures nexistent pas!; Intelligence, passion honteuse; L'intellectuel et sa croyance; Peu plausible mais vrai; L'Homme à lui-même; Des cailloux dans les choses sûres; La droite amoureuse du cercle; Les épinards, ça rouille; Le chocolat, ça craque; Les œufs, ça brouille; La soupe, ça chatouille; Lennui, Féconde Mélancolie; Deux et deux font-ils quatre?; Au cirque; Les obstinations d'un mathématicien; Le ZYXaire des sciences; À bas le savoir!; Vous reprendrez bien un peu de vérité?; Le Supplice du plan; La Rigueur même; À Contre-Idées; Scientaisies; "L'âme et l'urine.

4 www.scilogs.fr/scientaisies/

REPUBLICA DE LA PLOIEȘTI – 150 de ani de la EVENIMENT (II)

de Ion Ștefan Baicu

Și marele scriitor cu înclinații liberal-radical B.P. Hasdeu se va implica în pregătirea terenului pentru declanșarea *revoltei antidinastice* la **Ploiești**; de altfel, el va avea, peste decenii, legături mai strânse cu zona **prahoveană** prin construirea originalului său castel în orașul **Câmpina**¹⁴. În zilele de 5 și 6 august 1870, doi apropiați ai vestitului enciclopedist – Gh. Dem. Teodorescu și Nae Scurtescu din redacția publicației „*COLUMNA LUI TRAIAN*” – au întreprins o vizită la **Ploiești** cu scop informativ, propagandistic și, probabil, și organizatoric¹⁵. Interesantă și utilă pentru cercetător a rămas *scrisoarea* investigatorilor amintiți, expediată „amicilor din București”; ei notau în stil aluziv, dar prudent: „Am colindat, colindăm și vom continua să colindăm, colindând în dreapta și în stânga, dar aceasta nu va să zică, deci, că noi căscăm gura prin **Ploiești**”; apoi: „În momentul când noi glumim aceste voroave pe hârtie, ochii ne sunt pe fereastră, vis-a-vis, dincolo de drum, fiindcă este acolo ceva”; în fine: „Așadar, când vom ajunge la Câmpina și la Valea Lungă, iarăși vom scrie noi dumneavoastră, ca să știți și voi unde ne aflăm și cum petrecem. **Ploieștii** au mare bucurie că franțuzii au biruit, veste pe care noi am adus-o mai întâi aseară”¹⁶. Din textul acestei epistole „cifrate” se pot reține concluzii ca: în primul rând, cei doi agenți desfășuraseră o activitate intensă, fapt pe care, în limbaj simbolic, îl denumeau „colindare” și iar „colindare”; în al doilea rând, ei constataseră că în oraș, se pregătea ceva, dar evenimentul nu fusese încă adus la cunoștința majorității partizanilor; în al treilea rând, amicii directorului „*COLUMNEI LUI TRAIAN*” aduseseră vestea biruinței armatei franceze asupra celei

prusace în prima parte a războiului dintre **Napoleon** și **Bismarck**.

În etapa pregătitoare trebuie incluse și cele două *întuniri secrete „preparatorii”* din seara zilei de 7 august 1870. Prima s-a ținut, începând cu ora 18,00 în casa lui **Costache Grigorescu**; au luat parte **Candiano-Popescu**, **Radu Stanian**, **Stan Popescu**, preotul **Nicolae Ioachimescu**, locotenentul **Alexandru Comiano**, **Mitică Călinescu**, **Titu Bălăceanu**, **Petre Apostolescu**, **Guță Andronescu-Grădinaru** și alții. La cea de a doua reuniune- desfășurată după lăsarea întinericului în casa lui **Radu Stanian** – au fost prezente aceleași persoane; cu acest prilej, **Candiano Popescu** a expus planul conspirației, pretinzând pripit că primise ordin de ridicare de la București, că el fusese numit prefect al **Prahovei**, iar **Stan Popescu** ca șef al poliției din **Ploiești**¹⁷. Și încă două decizii adoptate în context: cea dintâi a avut în vedere pregătirea drapelului dintr-o „stofă tricoloră”, pe care ei au procurat-o de la „*Bazar de Londra*” din oraș, iar secunda a constat – pentru a abate atenția autorităților – în organizarea unei petreceri zgomotoase, desigur cu lăutari, la restaurantul „*MOLDAVIA*”¹⁸.

14. M. Apostol, *Dicționar istoric al județului Prahova*, Editura „*PLOIEȘTI-MILENIUL III*”, 2004, p.106.

15. N.I. Simache, *Mișcările din Ploiești. 1869-1870*, Ploiești, 1971.

16. *Ibidem*.

17. M. Sevastos, *Monografia Ploieștilor*, Buc., 1937, pp.54-55.

18. *Ibidem*.

INVAZIA ARMATELOR RUSE ÎN TIGHINA, 19-24 Iunie 1992 (III)

de Anatol Munteanu

Orașul avea o lungime de circa 15-18 km, amplasat de-a lungul Nistrului și împărțit în sectoare mari de luptă. În oraș erau circa 100.000 de oameni civili, bătrâni, femei și copii. Combatanții se strecurau în grupuri mici de câte 3-4 persoane printre străzi și ulicioare, de la casa, la casă, urmărind inamicul, care a fost impus să se retragă spre Nistru, la Tiraspol.

Forțele militare ale Republicii Moldova erau dotate cu pistoale automate Kalașnikov, aruncătoare de grenade AG-7, AG-9, aruncătoare de mine și artilerie, inclusiv reactivă. Forțele de poliție și două unități militare ale armatei moldovenești erau dotate cu blindate și autovehicule militare. Pentru distrugerea rezistenței inamice s-au folosit tactici militare, manevre și incursiuni în timpul desfășurării cărora am fost ajutați de populația băștinașă, inclusiv de ruși, care se ascundeau de separatiști în apartamentele și în casele lor. Locuitorii condamnau separatiștii că provoacă un dezastru, distrugeri, o neliniște în oraș, producând o ruptură între moldoveni și ruși.

Noi, militarii, împreună cu polițiștii din Brigada cu destinație special B.P.D.S. mai foloseam blindate *Amfibie*, tunuri de mic calibru sau blindate pe șenile, dotate cu mitraliere. Atacurile erau sprijinite de mitralierii moldoveni, luptători curajoși și neînfricați, majoritatea cu armata făcută în fosta Uniunea Sovietică sau în Afganistan.

În două zile de luptă continuă, orașul a fost practic eliberat de separatiști. Toate intrările în oraș erau controlate de forțele republicane. Trebuiau noi întărituri și decizii pentru izolarea Tighinei (Benderului) de Tiraspol, aflat la 17 km de Nistru. Trebuia distrusă o porțiune a podului peste Nistru. Conducerea militară a Republicii Moldova și comandanții din teritoriu nu și-au asumat răspunderea de a distruge podul și a opri ofensiva inamică, fapt care ne-a costat foarte scump. Rușii, prevăzând înfrângerea, operativ, au aruncat în luptă tancurile regimentului motorizat al Armatei a 14-a ruse, dislocate la Tiraspol. Bateriile noastre antitanc nu au putut rezista atacurilor tancurilor inamice și au cedat, tancurile intrând în oraș.

Ajutorul cerut de la Chișinău, nu a venit. Poliția și voluntarii au opus o rezistență eroică. Batalionul colonelului L. Karasiov, fost ofițer al armatei ruse, care a luptat sub Tricolor, de partea Republicii Moldova, a fost decimat de tancurile generalului Lebedi. Lângă cetate au fost distruse încă câteva puncte de rezistență a moldovenilor, în această luptă am pierdut circa 100 de combatanți: morți și răniți. Luptele de stradă în Tighina s-au dus încă două luni, multe puncte strategice au rezistat, orașul era împărțit în trei zone mari de luptă, dintre care, una era total controlată de moldoveni. Combatanții noștri au dorit, prin lupte, să recucerească orașul, dar politicienii moldoveni au trădat interesele naționale, au retras armata, poliția și voluntarii din oraș.

Prin Convenția de încetare a focului *Elțin-Snegur*, semnată la 21 iulie 1992, la Moscova, președintele Mircea Snegur a cedat în favoarea separatiștilor tiraspoleni orașul Tighina și Transnistria.

Cadrele de comandă, ostașii noștri, dând dovadă de eroism și devotament față de tânărul stat suveran Republica Moldova, au luptat pe viață și pe moarte, cu separatiștii transnistreni, cu tancurile și blindatele Armatei a 14-a ruse, dar nu au reușit singuri să doboare această hidră imperialistă. Unii au pus accent pe pace, pe luptă diplomatică, pe instituțiile internaționale, dar nici aici nu s-a reușit, sau poate nu s-a dorit.

Tancuri al armatei a 14-a ruse distruse, avariate în luptă de tunurile antitanc ale moldovenilor, tractate la baza din Tiraspol, 23 iunie 1992

Orașul Tighina a devenit port-drapelul cinstei și onoarei militarilor, voluntarilor și poliției moldovenești. Luptele au fost sângeroase, în acele momente parcă viața nu mai conta, mergeai înainte la atac, de parcă erai într-un exercițiu sau misiune de rutină. Ziarul american *Times* (1992) relatează că în oraș plutește *miros de cadavre*, ...erau morți neridicați de pe străzi, căldurile ajungeau la plus 35 grade.

Separatiștii și cazacii, care erau sprijiniți în lupte de puternice forțe ale armatei ruse, n-au reușit să-i scoată pe curajoșii luptători moldoveni din oraș. Nici localitatea nu a fost cedată de polițiștii și combatanții moldoveni, orașul, fiind împărțit în zone de luptă. Peste aproape două luni, acești bravi luptători au fost constrânși să depună armele și să părăsească pozițiile de luptă prin rușinoasa Convenție *Elțin-Snegur*. Știau oare luptătorii, că Președintele Mircea Snegur va ceda acest oraș istoric, strategic și valoros centru economic al Republicii Moldova din partea dreaptă a Nistrului, separatiștilor tiraspoleni, care înființaseră un stat nelegitim pe partea stângă a Nistrului? Cu siguranță, nu!

LITERATURA EVULUI MEDIU

de Elena Minea

Evul Mediu a fost în primul rând o perioadă de războaie și cuceriri. Reflectând evenimentele epocii, literatura a dezvoltat cu precădere genul epic. Literatura medievală este un subiect extins care include toate lucrările scrise în Europa și restul lumii în Evul Mediu (aproximativ din secolul al V-lea până în secolul al XV-lea). În aceasta perioadă, atât în genul liric, cât și în cel epic și dramatic, a fost folosită versificarea ca mijloc de exprimare.

Una dintre formele de exprimare a literaturii epice a fost epica eroică, alcătuită din poeme ample despre evenimentele glorioase din trecut. Poporul, care nu știa să citească, ajungea să-și cunoască istoria țării prin intermediul unor texte îmbogățite cu ficțiune și legende. Aceste texte erau recitate de menestrelî, care modificau diferite pasaje ale poemelor, în funcție de dispoziția publicului. Cele mai importante creații de acest gen sunt:

- „Cântecul Nibelungilor”, apărut în spațiul dintre Passau și Viena, relatează faptele eroice ale lui Siegfried și apoi răzbunarea văduvei sale, — Kriemhilda;

- „Cântecul lui Roland”, - apărut în Franța, evocă luptele duse de francii conduși de Carol cel Mare împotriva sarazinilor și moartea cavalerului Roland;

- „El cantar del Mio Cid” (—Cântecul Cidului), redă luptele dintre spanioli și mauri în special vitejia lui Don Rodrigo Díaz de Vivar, care a fost o persoană reală, (are la baza biografia unui senior spaniol), spre deosebire de ceilalți eroi din poemele altor țări, care sunt rodul ficțiunii

- „—Cântecul oastei lui Igor”, redă faptele de vitejie ale cneazului —Igor Sviatoslavich în lupta cu —poloveții;

- „Beowulf”, descrie faptele eroice ale viteazului cu același nume în luptele cu monștrii. Acest poem epic a devenit ulterior sursă de inspirație pentru romanul fantasy „Stăpânul inelelor”.

Prima lirică în limbaj elevat într-o limbă romanică a apărut în Provence. Poemele în limba provensală erau creația așa-numiților trubaduri, care își recitau frecvent propriile versuri despre iubirea de la curtea nobiliară. În societatea provensală, mai evoluată din punct de vedere material și cultural decât cea din părțile nordice, rafinamentul de la curtea marilor seniori conducea la apariția *curtoaziei*, set de valori și de comportamente pe care membrii aristocrației trebuiau să le respecte. Pentru prima dată femeia, care în realitate se situa pe o poziție de inferioritate, era pusă, prin intermediul literaturii, pe un pedestal.

La mijlocul secolului al XII-lea, epica franceză a îmbrăcat noi forme dând naștere epopeii de curte din care s-a dezvoltat mai târziu romanul cavaleresc. Cel mai renumit scriitor francez al acestui gen de operă a fost Chretien de Troyes, autor al „Istoriei Sfântului Graal”.

Prin influența trubadurilor francezi au apărut minnesanguri în limba medievală elevată – germana. Această lirică de dragoste cavaleriească și de curte a luat naștere către mijlocul secolului al XII-lea în Germania sudică și în Austria. Menestrelîi aparțineau unei pătri sociale superioare și cel mai cunoscut poet de minnesanguri din spațiul cultural german este Walther von der Vogelswiede. Cea mai apreciată poezie a acestui menestrel este „Unter den Linden” (*Sub tei*). Alte opere fundamentale ale literaturii medievale ar fi cele două cicluri, al „Cavalerilor Mesei Rotunde” sau al lui „Tristan și Isolda”. Una dintre cele mai controversate legende este însă, „Povestea Graalului”.

Printre poezii medievale europene, amintim truverii (cel mai cunoscut fiind Chrétien de Troyes) și minnesingerii (printre care: Walther von der Vogelweide și Wolfram von Eschenbach).

François Villon (c.1431-c.1474) a fost cea mai mare personalitate a liricii medievale franceze. Opera sa oferă o imagine viu colorată a vieții din a doua jumătate a secolului al XV-lea. Dar principala valoare a creației sale constă în caracterul ei de autentică și tulburătoare confesiune a omului medieval.

Cel mai cunoscut poet european din Evul Mediu este Dante Alighieri (1265-1321), politician italian și filosof. A scris „Viața nouă”, creație în versuri și în proză inspirată de iubirea pe care i-o purta lui Beatrice, tratate filosofice, politice și literare, cum ar fi „Ospățul”, „Monarhia”, dar cea mai reprezentativă operă, atât pentru literatura medievală, cât și pentru cea universală, este „Divina comedie”, o capodoperă în trei părți, așa cum poetul le-a parcurs: „Infernul”, „Purgatoriul” și „Paradisul”.

Putem vorbi și despre literatura medievală română, dar fără prea multe exemple, deoarece în spațiul românesc epoca medievală s-a manifestat altfel decât în restul Europei. Nu s-au cultivat nici poemele eroice, nici poezia menestrelilor și trubadurilor, nici genul „fablău” (un fel de snoavă ce se încheie cu o morală) sau teatrul misterelor, farselor și miracolelor, ci au avut o mare răspândire romanele cavaleriești, cele care evocau viețile sfinților și apocrifele religioase. În Evul Mediu propriu-zis majoritatea cârților se scriau în slavonă. În pofida acestui fapt, cel mai vechi document scris în limba română este epistola din anul 1521, aparținându-i lui Neacșu de la Câmpulung. Acest document era, de fapt, o scrisoare trimisă lui Benkner.

Majoritatea scriitorilor din Evul Mediu a fost cronicari, precum Ion Neculce, Grigore Ureche, Miron Costin. De pilda, Grigore Ureche a scris „Letopisețul Țării Moldovei”, cronica scrisă cu scopul conservării evenimentelor istorice. Alte opere reprezentative au fost scrise de Varlaam Moțoc, mitropolitul Moldovei, fiind considerat de criticul Nicolae Manolescu „primul nostru povestitor”.

Un istoric al începuturilor aviației românești semnat de Regele Carol al II-lea (II)

de Constantin Dobrescu

Costel Matei

În capul acestei liste vom pune pe d-l locotenent Rodrig Goliescu² care a zburat cu un aparat, numit de dânsul „Avioplan”, cu aripi enorme ca ale unei păsări, dar fără roată înșurupătoare. Avioplanul Goliescu, bazat pe o teorie originală găsită de d-sa, dar a cărei valoare științifică este cam dubioasă, a reușit totuși să zboare la Junissy. În zborul ce l-a efectuat a ajuns la o înălțime de vreo 50 de metri. A fost unul din singurele avioane care au zburat din prima încercare, însă când a aterizat și-a rupt o aripă.

Un alt inventator, inginerul Aurel Vlaicu, a construit în Arsenalul Armatei un aeroplan care va fi experimentat zilele acestea. Acest aparat e format dintr-un tub de aluminiu, de o lungime de 13 metri. Pe acest tub sunt fixate două aripi de 5 metri lungime și 2 m. 80 cm. lățime. Înaintea pilotului este așezată cârma de adâncime, lată de 1 metru și 20 cm. și lungă de 3 metri; tot acolo e și cârma de direcție cu două planuri vertical. Propulsiunea aparatului este asigurată prin 2 elice de 2,80 m. diametru, cu înaintare de 3,50 m. și care se învârtesc în sens contrar, cu o viteză de 400-450 tururi pe minut. Forța motrice este data de neîntrecutul motor rotativ Gnome de 50 HP, care ține toate recordurile lumii.³

Centrul de greutate este așezat la 1,20-1,50 m. sub centrul de susținere și deci, d-l Vlaicu nădăjduiește să obțină stabilitatea automatică. Această stabilitate a dobândit-o cu modelele mici, dar la un aparat mare condițiunile sunt cu totul diferite. În afară de aceasta, aparatul e calculate să zboare până la o viteză de 120 km. pe oră și să poată ajunge până la o înălțime de 2000 m. Greutatea aparatului este de 110 kg., cel mai ușor aparat cunoscut. Lumea sportivă așteaptă cu mare nerăbdare regularea aparatului și sperăm că pe la începutul lunii iunie să putem înregistra câteva frumoase încercări.

E încă un punct la care, mi se pare, că d-l Vlaicu nu s-a gândit: va fi el oare capabil să-și piloteze aparatul? Căci nu este un lucru tocmai simplu. Unul dintre cei dintâi aviatori, bietul căpitan Ferber, a zis: „a imagina un aparat e ușor, a-l construi e ceva, dar a-l încerca e totul”: chiar el n-a reușit niciodată să fie stăpân pe aeroplan. Mi-e teamă că dacă d-l Vlaicu ar suferi, Doamne ferește! un accident mortal din neștiință, nu s-ar găsi nimeni să-l urmeze experiențele cu un aparat neîncercat.

Am vorbit cu mulți sportivi ai noștri despre acest aparat și aproape toți sunt pesimiști față de el; totuși am destulă încredere în matematici, spre a fi asigurat că aparatul d-lui Vlaicu va avea un deplin succes. În afară de acest aparat, care sunt în construcție sau în proiect:

1. Biplanul „Brumărescu” în construcție, dar din lipsă de bani, și deci de motor, nu va putea zbura pentru moment, d-l Brumărescu se ocupă de mult

timp cu această pasionantă chestiune. Aparatul său e plin de dispozitive ingenioase. Ceea ce e mai interesant la acest aparat, e negreșit încercarea de o combinație între aeroplan și helicopter. D-sa a cerut un ajutor bănesc de la ministerul de război dar ofițerii de la secția aerostatică, oameni care cu toate că port numele, dar parcă nici habar n-au de chestiunile aerotehnice, au găsit de cuviință că nu trebuie ajutat acest inventator, care lucrează cu tot suflul pentru această cauză. Direcția C.F.R. i-a pus însă la dispoziție Atelierele sale.

2. Monoplanul „Ionescu”, o copie de pe aparatul Bleriot, probabil va da succese destul de satisfăcătoare. El va fi încercat în curând, căci acest aparat, construit la noi, are calitatea de a avea și motor.
3. Aeroplanul „Mărdărescu”, un dublu biplan în construcție.
4. Aeroplanul Const. N. Gheorghiu, care s-a încercat până acum ca model. Acest aeroplan va fi montat tot cu un motor românesc.
5. Aeroplanul „electric dirijabil”, brevetat de d-l V. Dumitrescu, asupra căruia n-am aflat încă amănunte.

În afară de aceasta un elev de la școala de poduri „D.N. Iliescu” a inventat un stabilizator automatic, care sperăm că va da rezultate bune.

Dar nu putem sfârși acest articol fără a aminti începutul aeroplanelor și pe cel mai important dintre toți aviatorii romani, pe Traian Vuia⁴. Într-un articol din „Viața socială” nr. 4, Vuia ne descrie încercările sale trecute, din păcate, prea repede în uitare. Iată, pe scurt, ce ne povestește: convins de la început de rolul vitezei în lansarea și ridicarea aeroplanelor, Vuia a prezentat deja în primăvara anului 1903 Academiei de Științe din Paris, un studiu despre: „Importanța lansării aeroplanului pe roate”. Acest studiu a fost pus însă la dosar. În același an a început construcția unui aparat care n-a fost terminat decât trei ani mai târziu, în toamna anului 1906. Prima experiență a fost făcută în ziua de 18 martie⁵; aparatul zbură ușor, dar din lipsa de îndemânare a pilotului aparatul fiind aruncat într-o țarină, fu stricat.

NOTE

1. Știrile despre d-l R. Goliescu le am del alt. Zamfirescu, Reg. 4 Roșiori care l-a văzut zburând la Juvissy iar despre Vlaicu, din „Revista Aeriană”, Anul I nr.7

2. Recordurile motorului „Gnome” sunt: 1) H.Farman, recordul oficial la distanță 193 km. 2) L. Paulhan înălțime 1460 m 3) Viteză, L. Delagrangé 2200 km. în 2 ore. 4) recordul pasagerilor Sommer cu 8 pasageri pe o distanță de 7 km. 5) Londra-Manchester, 6) a doua trecere a Mânecii Lesps.

3. Vineri, 4 iunie a fost deja prima încercare cu succes.

4. Român din Transilvania, dr. dela facultatea din Budapesta, lucrează din 1903 la Paris; anul acesta a inventat o simplificare la motoarele de explozie care ușurează motoarele într-un mod considerabil.

5. Santos Dumont a făcut primul zbor al său în ziua de 7 septembrie, adică după Vuia.

Din vremurile de demult (I)

— de Vasilică Ștefan —

O ispravă de a lui Iancu Jianu povestită de aghiotantul său D.C. Măldărescu – nume cunoscut în meleagurile Gorjului – era nepotul lui Moș Iancu care a făcut parte din ceata vestitului haiduc Iancu Jianu. D. C. Măldărescu a putut afla de la acesta numeroase isprăvi ale haiducului.

Pentru nepotul său cel care a fost aghiotantul lui Iancu Jianu era un adevărat cavaler al codrilor.

Într-o noapte de Moș Ajun, după ce nepotul venise de la colindat cu traista plină de covrigi, l-a găsit pe unchiaș cântând la fluier ce știa el mai bine doina vestitului haiduc Iancu Jianu, o cânta ca unul ce a fost în ceata celui ce cutreiera Codrii Olteniei.

În acea noapte magică și sfântă de Moș Ajun nepotul nu s-a lăsat, până nu i-a povestit isprăvile din vremea haiduciei. Nepotul era mândru pentru că unchiașul îl plimba prin vremurile eroice. Moșul povestește cum a fost luat la oaste cu arcanul, cum starostele târgului apăsa populația prin dările apăsătoare iar pârcălabii băteau fără milă. La toate acestea se adăugau faptele mârșave ale călugărilor greci de la Horezu care cu inimă de câine, de multe ori noaptea ieșeau din mănăstire învelindu-și bărbile cu prosoape, coborau în sate, furându-le fetele țăranilor pe care le duceau în chiliile lor batjocorindu-le.

Aflând într-una din zile că Iancu Jianu fost ispravnic ce luase calea codrului se afla în zona Măldăreștilor și în preajma peșterii Polovragilor cu cetașii săi haiduci fără a sta pe gânduri, a încălecat murgul său și în galop a apucat-o spre Polovragi. Avea la brâu pistoalele cu cremene și cu căciula brumărie pe-o sprânceană și în goana murgului cânta doina dragă lui:

Și așa îmi vine câte odată
Să mă urc pe munți de piatră,
Să-mi văd flinta cum se poartă
Să țin calea la ciocoi,
Să-i întreb ce e cu noi,
De sunt birurile grele,
Și capul plin de belele,

Lăsând în urmă târgul Horezului, trecând pe la Vaideeni, Recea Rocavița și când soarele începea să apună a ajuns în Polovragi.

Într-o poieniță pe malul Cernei a întâlnit un cioban cu turma lui. Acesta îl întreabă ce caută la fapt de seară pe meleagurile Polovragiului.

N-apucă „să spună „multe și mărunte” că un șuierat răsună codrul și un ropot de cai venind dinspre Olteț. Șase călăreți îl și înconjură, erau toți tineri și frumoși. Unul care părea mai marele lor, să tot aibă 30- 35 de ani înalt și subțirel bine legat cu fața oacheșe și o mustață neagră ca tăciunele și purta o șubă cu găetane, căciulă neagră moțată, cizme în picioare, pistoale și paloș la brâu, îl ia la întrebări de genul cine este, ce caută, nu cumva este vreo iscodă a poterilor?

După ce îi răspunse la cele întrebate, haiducul îl petrecu cu mâna pe după gât îl mai întreabă cu blândețe de ce a venit și ce vrea.

Luca Elefterescu, un prefect preocupat de modernizarea județului Prahova (III)

— de Cătălin Dobrescu —

Luca Elefterescu este inițiatorul Regulamentului de administrație și poliție minieră care a fost promulgat prin decret regal și publicat în Monitorul Oficial nr. 156 din 10 octombrie 1906.

Luca Elefterescu făcea parte în anul 1901 din Consiliul de Administrație al Societății „Conductul Național”. În darea de seamă a acestei societăți Luca Elefterescu figura ca procuror general la Curtea de Apel din București. De menționat că sediul acestei societăți se afla la banca Max I. Schapira.

În dreptul numelui său în privința Consiliului de Administrație al Societății „Buștenari” din anul 1904, ca funcție figurează mare proprietar și fost Secretar General al Ministerului de Interne. Capitalul social al Societății „Conductul Național” era de 500.000 franci, repartizat în 1000 acțiuni la purtător a 500 lei fiecare acțiune. Astfel, Luca Elefterescu deținea 100 acțiuni a 500 lei, în total 50.000 lei.

Luca Elefterescu figurează ca vicepreședinte în primul Comitet de Conducere al Asociației Exploatatorilor de Petrol, înființată în anul 1902.

În ziua de 21 aprilie 1906, prefectul județului Prahova, Luca Elefterescu a convocat „pe toții exploatatorii de petrol din Buștenari la o consfătuire la care va participa și directorul general al Serviciului Sanitar Superior spre a lua deciziuni cu privire la construirea unui spital în acea localitate” (Monitorul Petrolului Român, nr. 12 / 1906, pag 333).

Ziarul „Luptătorul” din 25 mai 1906 scrie că Luca Elefterescu împreună cu prim-ministrul Gh. Gr. Cantacuzino a participat la banchetul de 200 de tacâmuri prilejuit de punerea pietrei fundamentale a Canalizării Ploieștiului. Deoarece s-a mai oferit și un banchet de 500 de persoane la Crângul lui Bot la care au participat alegătorii.

Ștefan D. Greceanu în calitate de senator de Prahova, D. C. Greceanu ministrul justiției, alături de principele moștenitor Ferdinand, Gh. Gr. Cantacuzino, generalii Gh. Manu, T. Văcărescu, Luca Elefterescu prefectul județului Prahova, prof. I. Lupulescu, protoereul I. Nicolau și alți politicieni, primarul Ploieștiului G. Dobrescu, Gogu I. Zamfirescu, deputatul Dr. G. Cosma, au semnat Pergamentul privind jubileul celor 40 de ani de domnie a Regelui Carol I și 25 de ani de la fondarea Regatului, cu ocazia punerii pietrei fundamentale a lucrărilor de canalizare a Ploieștiului („Prahova”, 1 octombrie 1906).

Când ocupațiile oficiale îi permiteau, Luca Elefterescu împreună cu familia lua parte la jocul „bătăii cu flori” desfășurat pe Bulevardul Independenței. De fapt, la astfel de jocuri de societate participa toată elita Ploieștiului și anume I. G. Obrocea, Max Schapira, Dr. G. Cosma, familia generalului Candiano, Dem I. Nicolaescu, familia Grigore Scorțeanu și alții („Tribuna”, 15 iunie 1907).

IORGA DESPRE EMINESCU ÎN CONTEXT LITERAR POLONEZ UN TEXT OLOGRAF – INEDIT

Cine își iubește patria să fugă în Valahia!

de Nicolae Mareș

Iorga nu numai că a cunoscut foarte bine istoria și cultura poloneză, dar a nutrit - încă din copilărie - o stimă și dragoste deosebite față de vecinii noștri din nord-vest. Istoricul, academicianul, literatul a fost cel care a cultivat și a militat ca nimeni altul pentru stabilirea de relații de cunoaștere și de conlucrare cât mai bune între cele două țări și popoare, între culturile lor. Nu întâmplător l-a trimis, la începutul anilor 20, ca lector de limbă română la Universitatea din Cracovia, pe promițătorul istoric, P. P. Panaitescu.

Discipolul lui Iorga „a defrișat” pur și simplu arhivele poloneze din vechea capitală a Jagiellonilor. În România, oratorul a amintit mai rar, dar în Polonia aproape de fiecare dată, atunci când a avut prilejul, că primul său profesor de istorie, pe vremea că a frecventat cursurile gimnaziale la Botoșani, i-a fost un dascăl revoluționar polonez, unul dintre cei care participase la răscoala militară de la 1863, denumită insurecția din ianuarie sau *powstanie styczniowe*. Tokarski îl chema, și se refugiase în Moldova împreună cu mulți alți polonezi, pentru a trăi și munci alături de români. Acel profesor de gimnaziu, străbătuse același drum bătătorit cu multe decenii în urmă și de înaintașii săi, aceasta începând secolul la XVIII-lea, de pe vremea în care pe meleagurile poloneze mai era încă la modă chemarea: *Cine își iubește patria să fugă în Valahia!*

Pentru libertatea voastră și a noastră...

Nu știu dacă marele istoric de mai târziu cunoștea această butadă rimată, care intrase până și în paremiologia poloneză și în care Moldova și Muntenia împreună figurau ca *ținte salvatoare* în fața opresorilor Poloniei. Împilatorii nu erau nimeni alții decât rușii, prusacii sau austriecii, toți la un loc înfrățiți pentru a nu pierde prada făcută al 1772, 1793 și 1795. De mare nevoie au părăsit polonezii meleagurile natale pentru a se instrui și a reveni mai bine căliți și pregătiți pentru eliberarea țării lor. În chinurile și în mintea reprezentanților Marii emigrații poloneze de pretutindeni: Mickiewicz, Lelewel, Czartoryski etc. s-a născut ideea de a lupta pentru dezrobirea și-a altor națiuni care se ridicau pentru eliberarea națiunilor lor de sub opresiune străină. Pașoptiștii români au învățat de la revoluționarii polonezi ce înseamnă și cum să aplice chemarea care îi călăuzeau: *Pentru libertatea voastră și a noastră...* - înfrățindu-se pe baricadele revoluției de la 1846 și de la 1848 pentru realizarea acestui deziderat. Un istoric de seamă englez, Normad Davies, i-a găsit Patriei lui Tokarski denumirea de *Teren de joacă al lui Dumnezeu*. Românii i-au considerat pe polonezi: *aliați* împotriva subjugării comune: ruse și austriece. Bălcescu a încercat cu obstinație să îi atragă din această postură pe revoluționarii polonezi, inclusiv împotriva exploatării

crude ungurești, încercând a-i apropia în 1849 pe Bem și Dembinski pentru cauza românității.

Prima conferință despre Eminescu în iunie 1924 la Universitatea Jagiellonă

În noul context istoric, Iorga va stabili relații de colaborare științifică dintre cele mai rodnice româno-polone, iar rezultatele eforturilor depuse în această direcție nu au încetat să vină. După cum am mai subliniat, pentru prestigiul de care se bucura în lume, în 1923 cărturarul român avea să fie ales printre membri de onoare ai Academiei de Știință de la Cracovia. Va fi invitat al statului polonez în iunie 1924 pentru a i se înmâna înalta distincție. Atunci a ținut sub cupola vechii Universități Jagiellone trei conferințe. Una despre artiști italieni în Țările Române și în Polonia, a doua despre viața și creația lui Eminescu. În *Memorii* va consemna numai: *Foarte mult public, foarte înțelegător și călduros*; a treia despre România cu prezentarea de pe diapozitive a unor imagini color autochrome.

Nu se cunoaște conținutul exact al niciuneia dintre alocuțiuni. Curioși am fi dacă o fi expus oare vreuna din tezele sale cu privire la Eminescu ca: „*expresia integrală a sufletului românesc*”, sau pe cea cu privire la realizarea „*cele mai vaste sinteze făcute de vreun suflet de român*”?

Peste un an eruditul de la Vălenii de Munte va publica, în colecția Biblioteca pentru toți, însemnările sale din această călătorie, sub titlul *Note polone* - un volum cordial sub forma unor însemnări și reportaje despre ceea ce însemna Polonia renăscută, printre altele și evocarea despre întâlnirea avută cu mareșalul Poloniei, Józef Piłsudski, în conacul Miluszyn de la Sulejówek. Însemnările respectivă au însemnat pentru contemporani și posteritate importante capitole de istorie cu privire la renașterea statului polonez în 1918.

O întâmplare fericită a făcut ca în anii 30 ai secolului trecut, unul dintre poeții de seamă din perioada interbelică, transilvăneanul patriot, Aron Cotruș să ajungă atașat de presă la Varșovia, exact în perioada în care Iorga deținea funcția de prim ministru. Împreună cu confratele său polonez, Emil Zegadłowicz, cei doi au convenit transpunerea în polonă a liricii românești, așa că după apariția primei antologii de poezie românească: *Teme românești*, apărută în 1931 și a poemului *Împărat și proletar*, ediție bibliofilă, tipărită în 1932, lucrare dedicată „Marelui voievod al sufletului național românesc, savantului, filosofului, poetului, cârmuitorului corăbiei Statului Nicolae Iorga” cărturar pe care poetul a avut prilejul să îl cunoască cu un an mai înainte la cursurile Universității de Vară de la Vălenii de Munte.

Fondând în 2003, alături de poetul Ion Stratan, revista „Atitudini”, devenită cea mai longevivă revistă din istoria culturală prahoveană, poetul și directorul Casei de Cultură I.L. Caragiale, Gelu Nicolae Ionescu, a înființat și a coordonat din același an și cenaclul „Atitudini”, pe care îl conduce și în prezent, reunind oameni îndrăgostiți de artă, care oferă celorlalți o parte din sufletul lor, bucurând și făcând cinste orașului pe care îl reprezintă. Au fost editate nouă antologii ale cenaclului „Atitudini” în coordonarea sa, în intervalul 2010-2019: *Melancolie diesel*, Editura Karta Graphic, Ploiești, 2010, antologator: Ioan Vintilă Fintiş, prefața: Constantin Hârlay, *Daimon din reflex*, Editura Prahova, Ploiești, 2011, antologator și prefață de Ion Bălu, *Natură în mișcare cu infantă/flamingo și fără măr*, Editura Premier, Ploiești, 2012, antologator și prefață: Ieronim Tătaru, *Din pana egretei*, Editura Prahova, Ploiești, 2013, antologie, selecție, structurare și aparat critic: Gabriela Teodorescu, *Nimic despre ceaiul de mușetel*, antologie realizată de Alex Ștefănescu, Editura Prahova, Ploiești, 2014, *Atitudini*, antologie realizată de Eugen Simion, Editura Prahova, Ploiești, 2015, *Șase bilete*, antologie realizată de Paul Cernat, editura Prahova, Ploiești, 2016, *Certitudini și posibile promisiuni*, antologie realizată de Ion Bălu, editura Vertical Edificia, Ploiești, 2017, *Frontiere și serigrafii*, antologie alcătuită de Niculina Bercea și Ana Maria Banu, editura Tritonic, București, 2019 și o colecție a poezilor de la cenaclu „Poeți cu atitudini” cuprinzând volume cu versuri aparținând lui Gelu Nicolae Ionescu, Iuliei Dragomir, Emiliei Dragomir, lui Marius Daniel Mihu, Rodică Ilie, Laurei Isabelle Nicolae, Alexiei Enache, antologie prefață și postfață Niculina Bercea și Ana Maria Banu, editura Tritonic, București, 2019.

Iulia Dragomir

LAURA OPARIUC

Locuiește în Ploiești, a absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, în anul 1989. În prezent, este profesor de limba și literatura română, membru al Cenaclului „Atitudini” al Casei de Cultură „I.L. Caragiale” din Ploiești, participă uneori la ședințele Cenaclului „Amurg sentimental” din București.

În anul 2018, a publicat volumul de poezii „Neliniști în albastru” (debut) la Editura Karta Graphic, Ploiești, iar în 2019 volumul „Versuri din sticlă” la Editura Amurg sentimental, București. A publicat un volum de doi autori „Te așteaptă cafeaua” împreună cu Ioan Romeo Roșianu, cu poezii bilingve, în limba română și limba albaneză, la Editura Amanda Edit Verlag (2020). Poeziile autoarei au fost publicate în următoarele antologii: Antologia Cenaclului Atitudini al Casei de Cultură „I.L. Caragiale” la Editura Tritonic (2019), Antologia Eminescu este România, la Editura Amurg sentimental (2020), Daruri divine - Antologie poetică, la Editura Amanda Edit Verlag (2020), Paradisul iubirii, la Editura ECreator (2020), Flori(i)le poeziei, la Editura ECreator (2020), „Un vis împlinit”, la Editura Amurg sentimental (2020), „Vulcanul pandemic, între speranțe și iluzii”, la Editura Izvorul Cuvântului (2020). A publicat în revistele: „Logos și Agape”, „ECreator”, „Parnas XXI”, „Contraste culturale”, „Amurg sentimental”, „Armonii culturale”, „Extemporal liric”, „Revista Monitorul de Poezie”. La începutul lunii noiembrie 2019, directorul Editurii Amurg sentimental, domnul Ion Machidon, i-a luat un interviu care a fost publicat în volumul său de interviuri „Contemporani prin culorile timpului” (2019), dar și în revista „România mare” (martie 2020).

Deține pe FB o pagină de autor, unde publică noile texte lirice și epice (Facebook: Laura Opariuc: Autor)

LUME NOUĂ

E stare de alertă pentru apă,
mai stăm în blocaje prin vară,

cu val de spaimă lumea tot sapă,
prin fântâni adânci să pună o scară.
Nu punem rămășag cu Dumnezeu,
ar vrea acum să ne trezească,
să proiectam prin El, și nu prin eu,
să nu lăsăm în urmă numai iască.
După ce măștile-s puse în cui,
de la pervazul lumii se vede în zare,
o flotă de visuri pe unde verzui,
plutind grațios pe marea cea mare.
E apa din vis ce se-arată aieve
noului Adam și noii lui Eve...

TRANSFIGURARE

Prin tunete și nori în vâltoare
se scurg apele-n grabă,
cadențe rebele și provinciale,
cu streșini cerșind o silabă.
Plouă cu daruri de rod
din cerul venit mai aproape,
ziua de mai le prinde-n năvod,
zemuri divine șterg gene sărate...
Nu știu ce să fac mai departe,
poate să scutur vechile gânduri,
poate să fiu mai atentă la șoapte
să-nchei începutele rânduri...
E pace zbârlită și monotonă în clipe,
e pânza pe care viața mai țese,
încep să se zbată prin suflet aripi,
aripa albă de înger e prima ce iese...

UMBRE...

Aș vrea să știu
cum te cuprinde dorul,
cum doare el printre celule,
cum umblă-n întuneric
după semne,
cum arde prins în sulii
de vâltoare.
Te strâng în brațe nevăzute
prin zorii grei de plâns,
ating obrazuri nevăzute,

șterg lacrimi care nu se sting.
Nu mai ajunge nisipul din deșert
să strângă
dorurile sparte-n mâini
ce nu mai pot s-atingă...
Apa e verde sub cer,
prea repede curge
în streșini de gene
încate pe plaje pustii,
cumpăna lumii se frânge
în valea cu dune străvezii.
Ce păcat,
cât te-aș fi trăit,
cât te-aș fi iubit
în raiul promis,
și cât te-ai risipit,
efemeridă licitată în vis,
înainte de răsărit...

ANALUCREȚIANEDEL
(LiterAnART)

Născută la Ploiești în anul 1984, Ana este de formație filolog, cu studii în Limba și Literatura Engleză, Americană și Spaniolă și cu un Master în Administrație Publică și Studii Europene. Pseudonimul literar sub egida căruia preferă să scrie este *LiterAnART*.

❖ Scriitoare de proză foarte scurtă și mini-scenariu, poetă prolifică (a scris un nr. de aproximativ 1000 de poeme de-a lungul anilor), traducător literar, editor de carte și coordonator antologii literare, prefăcător, pasionată de blogging și jurnalism, dar și trainer în scrierea creativă (a susținut în jur de 50 de ateliere de Creative Writing tuturor categoriilor de vârstă); ❖ Debutul în literatură s-a produs în 2009 în antologia literară națională din cadrul *Festivalului Internațional de Poezie și Epigramă Romeo și Julieta la Mizil*; ❖ Debutul în literatură ca autoare s-a produs odată cu lansarea volumului *My muse & I – 365 poems, a poem a day*, un e_book în lb. Engleză, 2017; ❖ Ana deține publicații multiple în mediul online și print: articole jurnalistice, de psihologie/sociologie și lifestyle, studii academice și literatură, în aproximativ 50 de antologii naționale și internaționale în România, Portugalia, India, Australia, Canada, SUA, Irlanda; ❖ Coordonator și prefăcător a unsprezece (11) volume de poezie și proză; ❖ Traducător a cinci (5) volume: romane polițiste și cărți pentru copii; ❖ Fondatoarea *Scolii de Creative Writing Ploiești*; ❖ Reprezentant în România al Asoc. *World Poetry Canada & Intl.*; ❖ Deține multiple premii literare pentru versuri și proză;
✓ Conduce grupul facebook de literatură și scriere creativă *SCRIEntolog*;
✓ Pagină FB: <https://www.facebook.com/LiterAnART/>
✓ Blog personal: <https://ananedelcu.wordpress.com/>

În prezent, Ana este antreprenor, oferind servicii

literare complete (traduceri, editare, prefată de carte), servicii de formare și training în sfera educațională, ONG și de tineret, precum și ateliere de *Creative Arts*. Ana este și președinta Fundației Județene pentru Tineret Prahova.

LITERATURĂ ÎN SPAȚIU

Din bătaile inimii
Se nasc ritmuri
Ce călătoresc în trupul tot
Apoi se proiectează-n spațiu
Luând aerul firav la dans
Într-un ropot de foc...

Desen pe cer
Sculptează liniile trupului
Dintr-un vuiet adânc...
Susură-ncet, pe rând, pașii
Într-un sincron perfect
Al firii plăpând.

Ritmul calcă-n aer totul :
Suflu,
Oftat,
Ploi,
Și presiuni...
Din soluri se ridică pașii
În acest vuiet nebun, vâlvoi.

Tu cum ai vrea
Să-țicânte corpul?
În balans pe ritm suav
Sau în flame aprigi
Desenând mii de forme
În zări
Pe acord brav?
Când spui “da”
Și când spui “nu”
Mișcării sufletului în ritm?...

Din precizia acordată-n pași
Cresc aripile palmelor
Cântând o ploaie lentă-n sus
Din castanietele arse...
Și-n mersul lor produs.

O inimă obosită-n intensitate
Și nebună-n extazul condeiului
Atârnă poeme
De firul spațiului,
Și-n sonoritate, observă
Transpunerea lor,
În embleme.

...Căci literatura
Se naște din ritm
Și se desăvârșește în trup:
Forță
În pură senzualitate
Și senzualitate
Într-o magnifică forță
...un poem împlinit.

ALEXANDRU MACEDONSKI - INEDIT

de Elena Minea

Alexandru A. Macedonski (n. 14 martie 1854, București, d. 24 noiembrie 1920, București) a fost un poet, prozator, dramaturg și publicist român, autor între altele a lucrărilor „Noapte de Decembrie”, „Poema rondelurilor”, a romanului „Thalassa” sau a pieselor „Gemenii”, „Iades”, „Unchiașul Sărăciei”, „Cuza Voda” sau „Moartea lui Dante Alighieri”. Supranumit poetul rondelurilor, inspirându-se din literatura franceză, este primul reprezentant al simbolismului în literatura română, deschizătorul de drumuri pentru Arghezi și Bacovia, promotorul literaturii SF, însă în timpul vieții și mulți ani după talentul și valoarea i-au fost umbrite de caracterul mult prea dificil, din cauza căruia a fost marginalizat de contemporanii din lumea literaturii.

Alexandru Macedonski s-a născut la București, în mahalaua „Precupeții-Noi” pe 14 martie 1854. Familia era una pestriță. Mama se lega de vechi familii boierești din Oltenia, iar înaintașii tatălui său, generalul Alexandru D. Macedonski, veneau din lumea slavă, probabil, din sudul Dunării.

În 1902, poetul va lăsa să se tipărească sub semnătura unui „discipol”, o informație cu desăvârșire nesigură, cum că spița poetului coboară dintr-o familie regală care ar fi venit din Polonia pe Rin și ar fi domnit în Lituania. Visul nobiliar vine de la tatăl său care în timpul studiilor liceale fusese în mijlocul multor colegi cu sânge nobil.

Poezia lui Macedonski are elemente împrumutate de la parnasianism, simbolism, sau romantism. A debutat în 1870 cu poezia *Dorința poetului*, pe care a publicat-o în revista „Telegraful român” din Sibiu, an în care Mihai Eminescu dădea literaturii române poezia *Epigonii*. Debutul editorial a avut loc în 1872 cu placheta de versuri intitulată sugestiv *Prima verba*. Până în 1890 Macedonski a scris poeme ample, de factură romantică, cu versuri lungi, și cu un pronunțat caracter satiric. Ciclul *Noptilor* este caracterizat și printr-un abundent retorism romantic, inspirat din volumul *Noptile* al poetului romantic francez Alfred de Musset.

După 1890 lirica lui Alexandru Macedonski trece printr-un proces de esențializare. În acest an scrie *Rondelurile*, iar discursul liric este rezultatul unui efort de sinteză. Poetul renunță la retorismul primei etape,

poezia devenind sugestie și muzicalitate. Macedonski este întâiul la noi care socotește că „logica poeziei este însuși absurdul”, radical alta decât logica limbajului uzual sau a prozei, și anunță în „poezia viitorului” predominanța „muzicii și a imaginii”, cu alte cuvinte, a *forme*. Tot în aceeași perioadă scrie: *Rondelul rozelor ce mor*, *Rondelul apei din grădina japonezului*, *Rondelul câinilor*, *Rondelul lucrurilor*.

Macedonski e unul dintre puținii autori români de rondel. Spre sfârșitul vieții a scris celebrele cicluri: *Rondelurile pribegi*, *Rondelurile celor patru vânturi*, *Rondelurile rozelor*, *Rondelurile Senei* și *Rondelurile de porțelan*. Cele cinci cicluri au fost publicate în volumul postum *Poema Rondelurilor* (1927).

A fost inițiatorul cenaclului și revistei literare „*Literatorul*”, a susținut modernizarea poeziei românești, fiind într-o continuă polemică cu junimiști.

Aceste polemici i-au afectat serios cariera literară și viața și au rămas notabile polemicile sale cu Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu sau Ion Luca Caragiale.

Conflictul cu Alecsandri

Poetul intră într-o polemică cu Vasile Alecsandri, invidios pe faptul că acesta primește un premiu din partea Academiei Române. Macedonski considera că, atâta vreme cât Alecsandri făcea parte el însuși din rândurile Academiei, acordarea premiului este nedreaptă. Polemica dintre cei doi se mută în versuri. Se spune că Alecsandri i-ar fi

răspuns acuzatorului prin intermediul dramei „*Fântâna Blanduziei*”, în care îl transpune pe Macedonski în figura invidiosului poet Zoli pus în antiteză cu Horațiu (Vasile Alecsandri). Arma cu care Macedonski se apară este o epigramă acidă la adresa lui Alecsandri: „Coprins de-al gloriei nesațiu/ Albit de ani, dar tot copil/ E lesne sa mă faci Zoil/ Când singur tu te faci Horațiu”.

Eminescu îi ia apărarea colegului său Alecsandri și lansează și el atacuri la adresa lui Macedonski. „Dacă ar exista o înaintare absolută în omenire — un spor real de puteri — atunci Homer ar trebui să fi fost un măgar și Macedonski un geniu — pe când tocmai contrariul e adevărat”, scria Luceafărul într-un manuscris.

Memoriile unui matematician - Nicolae Dinculeanu (II)

de Olimpia Iorga-Popescu

Poate nu a fost ușor nici ca, după ce ai fost cel mai bun ofițer artilerist, din seria ta, cel mai bun trăgător cu tunul, să lași totul și să devii un mare specialist în teoria probabilităților și teoria măsurii. Dar așa cum mărturisește într-o frază, *era harnic, învăța foarte bine și cu frica lui Dumnezeu*, iar eu care l-am văzut tânăr, aș adăuga că era înalt, frumos, cu o expresie blajină, și că așteptam cu plăcere orele sale de seminar și, uneori, însoțea grupa de studenți la câte o plimbare pe B-dul Magheru. Așa se face și că era și portdrapelul Liceului D.A. Sturza. Crescând la țară într-o curte cu mai mulți copii, participând la pescuit, la săniuș, la colinde, trăind 8 ani în colectivul liceului militar, a dobândit cultul prieteniei, fiind invitat cu multă plăcere în familiile colegilor, iar apoi mai târziu împreună cu soția, să deschidă cu plăcere și ușurință casa lor colegilor și prietenilor.

În perioada când era simultan student și la electrotehnică și la facultatea de matematică a Universității din București, la ultima era o echipă de profesori de talie internațională: Grigore Moisil, Miron Nicolescu, Dan Barbilian, Simion Stoilow, Gh. Vrănceanu. Victor Vâlcovici, Alexandru Ghica, Caius Iacob ș.a. Prestigiul lor internațional, dar și modul exemplar în care, S. Stoilow și Gh. Mihoc, care s-au apropiat mai devreme de partidul comunist, i-au apărut pe Octav Onicescu (prieten apropiat al lui Nae Ionescu), Dan Barbilian (aderase la mișcarea legionară), V. Vâlcovici (secretar general al partidului înființat de Carol al II-lea), Al. Ghica (prinț din familia domnitoare Ghica), Gh. Vrănceanu (candidase în 1946 din partea țărăniștilor), a făcut ca să nu fie atinși de urgia comunistă. N. Dinculeanu, consacră un capitol cu multe detalii despre profesorii lui. Cum să nu-l elogieze pe Moisil, care în afară de faptul că l-a remarcat ca student foarte bun, student fiind l-a angajat ca asistent al lui, atunci când nu mai avea salariu de la armată și când mânca *la supliment*, la cantina studențească. (mânca ce rămânea la sfârșitul mesei)

Ca mentor, a îndrumat în țară până la plecare, activitatea a zece doctori în matematică, toți devenind ulterior profesori universitari și cercetători: Șerban Strătilă (California), Theodor Făgărășan (California), Grigore Arsene (Inst. de matematică), Simona Niculescu (Elveția), Ion Chițescu (Univ. București), Stelian Găină (Univ. Arhitectură), Mihai și Florica Voicu (Univ. Construcții), Gh. Cenușe (Acad. Comercială), Valentin Popescu (Inst. de Matematică).

Ziarul *Evenimentul Zilei*, din 20 martie 2020, publică cu litere mari știrea *exclusivă*, că N. Dinculeanu a fost meditatorul la matematică al familiei Ceaușescu. Prin 1963, când a început meditarea, copiilor pe atunci, Zoia, Valentin, Nicu și apoi a lui N. Ceaușescu, viitorul dictator, încă nu deținea puterea în stat, nu acceptase

cultul deșănțat al propriei personalități și poate erau așa cum îi descrie în carte. Oricum, eu rămân uimită de alegerea, de către familia Ceaușescu, sau poate de alții, a meditatorului ca fiind unul din cei mai valoroși și onești matematicieni ai acelor ani.

N. Dinculeanu a fost foarte cunoscut în lumea celor interesați de matematică, nu numai datorită acelor excelente manuale după care s-a studiat 20 de ani și a celor 20 de generații de studenți de la facultatea de matematică cărora le-a predat, dar și datorită tratatelor, publicate la Editura Academiei. (*Teoria măsurii și Funcții Reale, Spații Local compacte* 1965). Pe plan internațional l-au făcut cunoscut cărțile publicate în edituri ca: Deutscher Verlag der Wissenschaften, Berlin, 1965, Noordhoff, Olanda 1974, Pergamon Press, Anglia 1968, ca și comunicările științifice ținute la congrese și conferințe internaționale de matematică.

Odată scăpat din *lagărul socialist*, prin 1966, ca viziting profesor în Canada, s-a năpustit cu arzătoare dorință să vadă lumea, să înconjoare globul, să vadă marile muzee ale omenirii. Temându-se de lipsa unei aprobări ulterioare, de a ieși din țară, a vizitat Japonia, India, Egipt, Nepal, Libia, Turcia, pe toate descriindu-le istoric și geografic, așa că am putea intitula cartea și *Memoriile unui matematician mare turist*.

de Marian Chirulescu

MAI

- mai – A fost adoptat Regulamentul Organic (1831)
- mai – Se înființează Oficiul Poștal Ploiești (1862)
- mai – la 145 de ani de la nașterea scriitorului și dr. în Drept Gheorghe Becescu-Silvan (1875-1924, Ploiești)
- mai – A apărut revista „Neamul românesc”, condusă de N. Iorga (1906-20 nov. 1940)
- mai – Se naște fotbalistul, ing. Marcel Marin (1933-1996, Ploiești)
- mai – la ființă Ansamblul sindical coregrafic *Chindia* Ploiești (1948) și Orchestra de muzică populară *Flacăra Prahovei* Ploiești (1949)
- 01/13.05 – 135 de ani de când prin decret regal se recunoaște Biserica Ortodoxă Română a Regatului României ca autocefală, de către Patriarhia din Constantinopol (1885), după emiterea *tomosului* acesteia de către Patriarhul Ecumenic Ioachim IV, la data de 25 aprilie 1885
- 01.05 – Ziua Internațională a Muncii. Congresul Internațional Socialiste a declarat ziua de 1 mai ca fiind Ziua Internațională a Muncii (1889)
- 01.05 – Județul Prahova trece la organizarea modernă administrativă (ocârmuirea, judecătoria, magistratul) (1831)
- 01.05 – Se naște istoricul literar Ion Ianoși (1928-2016)
- 02.05 – Se naște scriitorul Emanoil Toma (1944, com. Provița de Jos, jud. Prahova)
- 02.05 – Se naște profesorul de muzică Corneliu Nicolae Irimia (1949, com Ciorani, jud. Prahova)
- 03.05 – Ziua Soarelui (UNEP)
- 03.05 – Ziua Mondială a Libertății Presei (declarată de UNESCO)
- 03.05 – Se desfășoară Marea Adunare Națională de la Blaj (1848)
- 03.05 – Se naște pictorul Vladimir Mihai Zamfirescu (1936, Ploiești)
- 03.05 – Se naște actorul Eusebiu Ștefănescu (1944) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 04.05 – Se naște prozatorul Vlad Mușatescu (1922, Pitești - 1999, Găgeni, jud. Prahova)
- 04.05 – Se naște scriitoarea și graficiană Geta Brătescu (Georgeta Comănescu) (n. 1926, Ploiești)
- 04.05 – Se naște poetul și eseistul prof. Gherasim Rusu Togan (1938)
- 04.05 – 65 de ani de la moartea compozitorului George Enescu (1881-1955)
- 05.05 – 205 de ani de la nașterea scriitorului Eugene - Marin Labiche (1815-1888)
- 05.05 – Se naște teoreticianul politic Karl Marx (1818-1883)
- 05.05 – Se naște scriitorul Henryk Sienkiewicz (1846-1916)
- 05.05 – S-a născut scriitorul Gheorghe Zafaru (1933-2019)
- 05.05 – La Opera Română din București, are loc premiera baletului „Nunta în Carpați” de Paul Constantinescu (1938)
- 06.05 – Se naște psihanalistul Sigmund Freud (1856-1939)
- 06.05 – Victor Babeș a făcut primele vaccinări antirabice la București (1888)
- 06.05 – Se deschide oficial Turnul Eiffel din Paris (1889)
- 06.05 – 125 de ani de la nașterea actorului Rudolph Valentino (1895-1926)
- 06.05 – 105 de ani de la nașterea regizorului și actorului de film Orson Welles (1915) și 35 de ani de la moartea sa (1985)
- 06.05 – Se naște criticul literar Laurențiu Ulici (1943-2000)
- 06.05 – Se naște conf. univ. dr. în istorie Alin Ciupală (1968, Câmpina)
- 07.05 – Se naște compozitorul Johannes Brahms (1833-1897)
- 07.05 – Se naște poetul Rabindranath Tagore (1861-1941)
- 07.05 – 100 de ani de la moartea sociologului și criticului literar Constantin Dobrogeanu-Gherea (1855-1920)
- 07.05 – 95 de ani de la nașterea criticului literar G. I. Tohăneanu (1925-2004)
- 07.05 – Se naște compozitoarea și prof. dr. în muzicologie Mihaela Eugenia Rodica Vosganian (1961, Ploiești)
- 08.05 – 140 de ani de la moartea scriitorului Gustave Flaubert (1821-1880)

- 09.05 – 215 ani de la moartea scriitorului Friedrich Schiller (1759-1805)
- 09.05 – Ziua Independenței de Stat a României (1877). Ziua Victoriei (9 mai 1945). Ziua Europei
- 09.05 – 120 ani de la nașterea lui Lucian Blaga (1895-1961)
- 09.05 – Se naște scriitorul Valeriu Ocrain (1942-1994, Ploiești)
- 10/22.05 – Carol I este proclamat ca domnitor al Principatelor Române (1866); se încoronează ca rege al României la 10/22.05.1881
- 10.05 – Concordatul cu Vaticanul stipulează că religia catolică se putea practica în România (1922)
- 10.05 – Se inaugurează Catedrala Sf. Ioan Botezătorul – Monumentul Eroilor Prahoveni din Războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1919) din Ploiești (1939)
- 10.05 – Se naște actorul Damian Crășmaru, societar de onoare al Teatrului Național București (1931, Ploiești)
- 11.05 – Este întemeiat Constantinopolul (330 d. Hr.)
- 11.05 – 185 de ani de la nașterea fizicianului și matematicianului Emanoil Bacaloglu (1830-1891)
- 11.05 – Se naște pictorul Salvador Dalí (1904-1989)
- 11/24.05 – 115 ani de la nașterea scriitorului Mihail Solohov (1905-1984)
- 12.05 – La Roma, se inaugurează Columna lui Traian (113 d.Hr.)
- 12.05-02.06 – Mihai Viteazul transformă așezarea Ploiești în târg domnesc – act de naștere a municipiului de azi (1597)
- 12.05 – 175 de ani de la nașterea compozitorului Gabriel Faure (1845-1924)
- 12.05 – 75 de ani de la încheierea participării României la al Doilea Război Mondial (1945)
- 12.05 – Se naște poeta Iulia Vaserman (Iulia Vasile) (1978, Ploiești)
- 13.05 – 175 de ani de la nașterea scriitorului Alphonse Daudet (1840-1897)
- 13.05 – Se naște scriitorul Iv (Iuliu-Victor) Martinovici (1924, Ploiești - 2005)
- 13.05 – Se naște pictorul Vasile Celmare (1931, Breaza)
- 13.05 – 60 de ani de la nașterea doctorului în istorie Constantin Vrâncănu (1960, Comarnic)
- 13.05 – Se naște tenorul Ludovic Spiess (1938-2006)
- 13.05 – Se naște realizatorul de emisiuni ing. Gabriel Dobre (1971-2005, Ploiești) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 13.05 – Ziua Națională a Portului Tradițional (instituită în mai 2015)
- 14.05 – 70 de ani de la nașterea istoricului literar Constantin Hârlav (1950-2014, Ploiești)
- 14.05 – Se formează statul Israel (1948)
- 14.05 – Cosmonautul Dumitru Prunariu începe zborul în spațiu la bordul navei Soinz 40 (1981)
- 15.05 – Ziua Internațională a Familiei
- 15.05-15.06 – 755 de ani de la nașterea poetului Dante Alighieri (1265-1321)
- 15.05 – A fost patentată prima mitralieră din lume de către James Puckle (1718)
- 15.05 – Se naște pictorul Nicolae Grigorescu (1838? - 1907, Câmpina)
- 15.05 – Se naște profesorul Ștefan Stoica Teodorescu (1887, sat Șipotu, Prahova - 1973, Ploiești)
- 15.05 – Se naște prof. univ. dr. ing. Ioan Dumitrescu (1931, Craiova - 2007, Ploiești)
- 16.05 – Tratatul „Pacea de la București” încheia războiul ruso-turc (1812)
- 16.05 – 40 de ani de la moartea scriitorului Marin Preda (1922-1980)
- 16.05 – S-a desfășurat prima ediție a Premiilor „Oscar” pentru film (1929)
- 16.05 – 90 de ani de la nașterea scriitorului Titus Popovici (1930-1994)
- 16.05 – S-a născut solista vocală de muzică ușoară Graziela Constanța Chițu (1936-2004, Ploiești)
- 16.05 – Se naște scriitorul Ioan Dan Nicolescu (1947, Ploiești)
- 16.05 – 65 de ani de la nașterea poetului prof. univ. dr. ing. Lazăr Avram (1955)
- 17.05 – Ziua Mondială a Telecomunicațiilor

- 17.05 – 510 de ani de la moartea pictorului Sandro Botticelli (1510) și 575 de ani de la nașterea sa (1445)
- 27.05 – Mihai Viteazul devine domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei (1600)
- 18.05 – 110 ani de la moartea compozitorului Gheorghe Brătianu (1847, Mizil -1905)
- 18.05 – Se naște poetul Mihai Ionuț Constantinescu (1968, sat Găgeni – Prahova – 2004?)
- 18.05 – Se naște violonistul și dirijorul Nicu Stănescu (1907, Ploiești - 1971)
- 18.05 – Se naște compozitorul și dirijorul Constantin Bugeanu (1916, Ploiești - 1998)
- 18.05 – 100 de ani de la nașterea poetului Geo Dumitrescu (1920-2004)
- 19.05 – Se naște sculptorul Ion Jalea (1887-1983)
- 19.05 – Se naște artista plastică și muzeografa Marilena Marian (1947-2014, Ploiești)
- 19.05 – Se naște violonistul Ondin Brezeanu (1974, Ploiești)
- 20.05 – Se naște omul politic Corneliu Coposu (1914-1995)
- 20.05 – 75 de ani de la nașterea compozitorului Mircea Drăgan (1945, Ploiești) și 20 ani de la moartea sa (26.03.1995)
- 20.05 – Se naște compozitorul și dirijorul Viorel Gavrilă (1961)
- 21.05 – Ziua Mondială pentru Diversitate Culturală, pentru Dialog și Dezvoltare (declarată de UNESCO)
- 21.05 – 165 de ani de la nașterea scriitorului Emile Verhaeren (1855-1916)
- 21.05 – 165 de ani de la nașterea sociologului și criticului literar Constantin Dobrogeanu-Gherea (1855, Slavianska, Rusia) și 100 de ani de la moartea sa (07.05.1920)
- 21.05 – 165 de ani de la nașterea arhimandritului Nifon Popescu (1855-1909)
- 21.05 – Se naște pictorul Iosif Iser (1881-1958)
- 21.05 – Se naște ing. Constantin C. Bellu (1888, Urlați -1970)
- 21.05 – Se naște dirijorul Constantin Bobescu (1899-1992, Sinaia)
- 21.05 – Se naște prozatorul Ștefan Dimitriu (1938)
- 21.05 – Se naște economistul Iulian Bădescu, primar al Ploieștilui din 2012 (1974, sat Cărbunești, jud. Prahova)
- 22.05 – Ziua Internațională pentru Diversitate Biologică
- 22.05 – 235 de ani de la nașterea scriitorului Alessandro Manzoni (1785-1873)
- 22.05 – Moare scriitorul Jules Renard (1864-1910)
- 23.05 – Se naște criticul literar Garabet Ibrăileanu (1871-1936)
- 23.05 – 140 de ani de la nașterea scriitorului Tudor Arghezi (1880-1967)
- 22.05 – Se naște avocatul și omul politic Istrate N. Micescu (1881, Ploiești - 1951)
- 22.05 – 135 de ani de la moartea scriitorului Victor Hugo (1802-1885)
- 23.05 – Se naște dr. în filologie și scriitorul Aurel Petrescu (1927)
- 23.05 – Se naște profesorul și publicistul Ion R. Dedu (1938)
- 24.05 – S-a născut poetul Al. T. Stamatiad (1885-1956)
- 24.05 – 110 ani de la nașterea actorului Fory Etterlé (1905, Ploiești - 1983)
- 24.05 – S-a născut interpretul de muzică populară Benone Sinulescu (1937)
- 25.05 – Se naște generalul Nicolae M. Zăgănescu (1898, Ploiești - 1987)
- 25.05 – Petrache Poenaru a brevetat în Franța invenția stiloului (1827)
- 25.05 – Se naște acad. dr. în filologie, criticul și istoricul literar Eugen Simion (1933, com. Chiojdeanca, jud. Prahova) (Cetățean de Onoare al Municipiului Ploiești)
- 26.05/06.06 – Se naște scriitorul A.S. Pușkin (1799-1837)
- 26.05 – Se naște general de brigadă Gheorghe M. Cereșanu (1862, Ploiești)
- 26.05 – S-a născut actorul John Wayne (1907-1979)
- 26.05 – Se naște dr. în filologie și istoric literar George Cristea Nicolescu (1911, Ploiești - 1967)
- 26.05 – Se naște poetul Anton Moraru (1948, com. Berceni, jud. Ph.)
- 26.05 – Se naște comisarul de poliție și publicistul Florin Șinca (1970, sat Pietricea, jud. Prahova)
- 26.05 – Comunitatea Europeană adoptă steagul european (1986)
- 27.05 – Se naște poetul Petre Strihan (1899, Mizil - 1990)
- 27.05 – 180 de ani de la moartea compozitorului și violonistului Niccolò Paganini (1782-1840)
- 28.05 – 215 ani de la moartea compozitorului Luigi Boccherini (1743-1805)
- 28.05 – 55 de ani de când s-a creat Organizația pentru Eliberarea Palestinei (1964)
- 29.05 – Constantinopolul este cucerit de sultanul Mahomed al II-lea, marcându-se, astfel, sfârșitul Imperiului Bizantin (1453)
- 29.05 – 160 de ani de la nașterea compozitorului Isaac Albeniz (1860-1909)
- 29.05 – 140 de ani de la nașterea filosofului Oswald Spengler (1880-1936)
- 29.05 – Se naște compozitorul și poetul Ionel Fernic (1901-1938)
- 29.05 – 70 de ani de la moartea scriitorului Mihail Sebastian (1907-1945)
- 30.05 – 375 de ani de la moartea pictorului Peter Paul Rubens (1577-1640)
- 30.05 – La Opera Română din București are loc premiera operei *Năpasta*, de Sabin Drăgoi, după drama lui I.L. Caragiale (1928)
- 30.05 – 90 de ani de la nașterea pianistului și compozitorului Mircea Vasilescu (1930-2013, Ploiești)
- 30.05 – Se naște epigramistul dr. Mircea C. Dinescu (1934-2009, Ploiești)
- 31.05 – Ziua Mondială Împotriva Fumatului (OMS)
- 31.05 – Se naște compozitorul prof. Paul Athanasie Păunescu (1937, Ploiești)
- 31.05 – S-a născut compozitorul și pianistul Constantin Silvestri (1913-1969)
- 31.05 – 70 de ani de la nașterea profesorului și criticului literar Gheorghe C-tin Ionescu (pseudonim: Călin Catargiu) (1945, Ploiești)
- 31.05 – Se naște cantautorul și compozitorul Nicu Alifantis (1954)
- 31.05 – Africa de Sud devine republică independentă (1961)
- 31.05 – Se naște dr. în filologie, prof. Mihaela Gheorghe (1964, Ploiești)

CUPRINS

Editorial, *Gelu Nicolae Ionescu* – cop.2

Mircea Martin '80, *Eugen Simion* – p.1

„De ce n-ai avut grijă să îmbătrânim?”, *Alex Ștefănescu* – p.2

Galeria marilor epigramiști: Ion Grigore, C. Tudorache – p.3

Răsfoiri și comentarii, *Constantin Tudorache* – p.5

Aforisme, *Nicolae Mareș* – p.6

Correspondența poetului Grigore Arbore cu Basarab Nicolescu,

Traian D. Lazăr – p.7

Nichita și eternul feminin (III), *Emilia Luchian* – p.8

Cartea despre Sabinuța, *Traian D. Lazăr* – p.10

Bujor Nedelcovici. Coordonate biografice, *Mihaela Răducea* – p.11

Didier Nordon - Între științele matematice și fantezia literară – p.12

Republica de la Ploiești (II), *Ion Ștefan Baicu* – p.13

Invazia armatelor ruse în Toghina, 19-24 iunie 1992 (III),

Anatol Munteanu – p. 14

Literatura Evului Mediu, *Elena Minea* – p.15

Un istoric al începuturilor aviației românești semnat de Regele Carol al II-lea (II), *Constantin Dobrescu, Costel Matei* – p.16

Din vremurile de demult, *Vasilică Ștefan* – p. 17

Luca Elefterescu, un prefect preocupat de modernizarea județului Prahova (III), *Cătălin Dobrescu* – p. 17

Iorga despre Eminescu în context literar polonez,

Nicolae Mareș – p. 18

Din pana egretei – p.19-20

Alexandru Macedonski - Inedit, *Elena Minea* – p.21

Memoriile unui matematician - Nicolae Dinculeanu (II),

Olimpia Iorga-Popescu – p.22

Evenimente culturale – p.23-24

Biserica Domnească din Bușteni, *Elena Trifan* – cop.3-4

Biserica Domnească din Bușteni

de Elena Trifan

Bușteni, renumita stațiune de pa Valea Prahovei, își încântă vizitatorii cu monumentalitatea Munților Caraiman, pe care se înalță, luminoasă și protectoare, Crucea Eroilor, monument istoric, liant între terestru și astral, între sacrificiu și iubire recunoscătoare; Muzeul „Cezar Petrescu”, Castelul Cantacuzino, Mănăstirea Caraiman, plimbările cu telecabina și pârtiile de schi. Este orașul în care am revenit obsedant, atrasă de măreția protectoare și energizantă a muntelui, de arhitectura lui tradițională, de oazele de lumină, cultură și relaxare pe care ți le oferă. În timpul ultimei călătorii făcute aici, într-o zi superbă de toamnă, când întreaga stațiune era scăldată în razele aurii ale soarelui, munții aveau un aspect uscat, presărat din loc în loc de verdele pădurii, stâncile golașe străluceau, radiind căldură și lumină, cerul de un albastru senin era presărat din loc în loc de fuioare albe de nori. O atmosferă caldă și prietenoasă te întâmpina la tot pasul. O plimbare pe strada principală mi-a adus însă o mare revelație.

Pentru prima dată de când vin în Bușteni, pe partea stângă a șoselei Ploiești-Brașov, privirea mi-a fost atrasă de o biserică distinsă și discretă, retrasă într-o curte, unde încerca parcă să se ascundă tainic de zgomotul străzii și al vieții profane. Discreția ei părea accentuată de cenușiul pereților eclipsat de verdele brazilor și de măreția muntelui din apropiere. O dorință de cunoaștere și de binecuvântare din harul ei divin mi-a invadat sufletul. Este vorba despre Biserica „Nașterii Domnului” din Bușteni, denumită și Biserica Domnească.

La intrarea în curte se află o bancă masivă din piatră, cu patru laturi, cu acoperiș șindrilit, realizată

prin grija regelui Carol I, dată în folosință în anul 1905. Pentru a ajunge la biserică ce se află mai în interiorul curții, parcurgi o alee care în partea stângă îți oferă imaginea unor copaci de foioase, bătrâni, foarte bătrâni, ale căror frunze galben-aurii plutesc ușor în adierea vântului.

În partea dreaptă, verdele ierbii este luminat din loc în loc de frunzișul auriu al toamnei. Tot aici poți admira un obiect de persistență în istoria bisericii, havuzul la capătul căruia se află statuia unui înger.

Biserica în formă de cruce, cu două turlă este construită din bucăți de piatră adusă din Munții Caraiman, rămasă în culoare naturală.

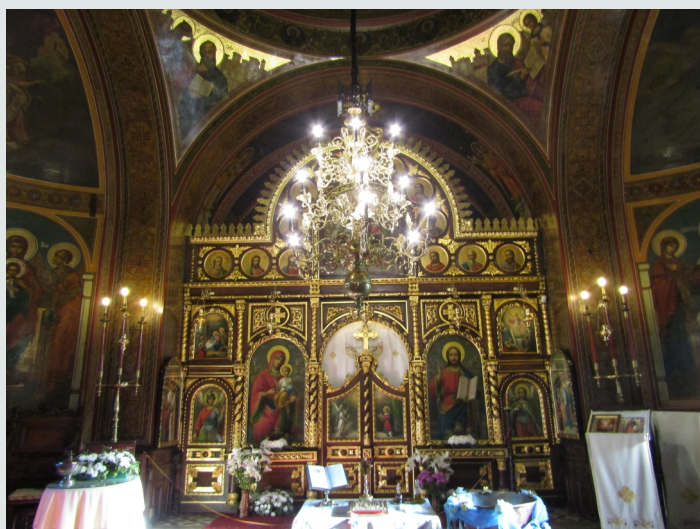
Mi-au atras atenția câteva elemente pe care nu le-am mai întâlnit la alte biserici. Acoperișul are mai multe rânduri de streșini etajate, prevăzute în partea dinspre pământ cu bucăți de ceramică pictată, ferestrele au gratii metalice, prelucrate în formă de flori, cu aplicații de frunze aurii, adevărate stele ale cerului ce luminează zi și noapte în permanența vieții trăite în veșnicia naturii și a credinței în Dumnezeu.

În partea din față a bisericii un rând de brazi se înalță protector și două troițe statornicesc dragostea, credința și recunoștința față de Dumnezeu.

O informație bogată despre istoricul bisericii și specificul acesteia poate fi găsită în panourile documentare existente la intrarea în biserică și în cartea preotului Gheorghe Virgil Grigore, „Biserica Domnească din Bușteni, 125 de ani de existență”, Editura Cuvântul Vieții, 2016.

Astfel, am putut afla că biserică este ctitorie a regelui Carol I al României și a reginei Elisabeta în amintirea unicei lor fiice, principesa Maria, botezată în credința ortodoxă, plecată din lumea pământească la vârsta de 4 ani.

Faptul că un rege catolic și o regină protestantă au construit o biserică ortodoxă s-a bucurat, în mod deosebit, de aprecierea Patriarhului României, Preafericitul Părinte Daniel: „Era un semn de înaltă apreciere pentru confesiunea dominantă în Regatul României pe care-l făcea un suveran catolic, căsătorit cu o principesă protestantă, care avea însă convingerea că Biserica Ortodoxă a fost *scutul cel mai puternic al neamului românesc...*” (Preot Gheorghe Virgil Grigore: 2016, pag. 3-4). Construirea bisericii s-a făcut cu cheltuiala Casei

Regale a României, planul construcției a fost conceput de arhitectul Ion Socolescu, unchiul lui Toma Socolescu. Lucrările au fost realizate de constructori italieni, coordonați de antreprenorii Piero Dreossi și Crose. Pictura originală a fost creația pictorului danez Aage Exner.

Deși ctitorii și constructorii au fost de religii diferite, Biserica Domnească din Bușteni a fost creată în cel mai autentic stil ortodox românesc.

A fost târnosită la data de 8 septembrie 1889, în prezența regelui Carol I și a principelui Ferdinand și a primit hramul „Nașterea Maicii Domnului.”

Valurile istoriei s-au abătut asupra ei, în timpul Primului Război Mondial a fost jefuită și transformată în cazarmă a Armatei austro-ungare.

Pictura, cu excepția celei din altar, a fost distrusă și refăcută în anul 1934 de pictorul Gheorghe Belizarie. Între anii 2010-2014 a fost restaurată complet și la data de 8 septembrie 2014 a fost resfințită, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel și în prezența Alteței Sale Regale, principele Nicolae, reprezentant al Casei Regale a României. Din punct de vedere arhitectonic a rămas neschimbată până în zilele noastre, datorită calității construcției.

Intrarea în biserică se face pe o ușă masivă de stejar, pe care sunt sculptați Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, două cruci și literele C și E, inițialele numelor regelui Carol și ale reginei Elisabeta.

Pe peretele pronaosului sunt expuse două tablouri votive care îi înfățișează pe regele Carol în uniformă de comandant al Armatei Române și pe regina Maria îmbrăcată într-un frumos costum popular, cu o năframă albă pe cap, care ajunge până la pământ.

Când am pătruns pe ușa bisericii, aceasta m-a fascinat, în primul rând, prin lumina puternică ce se degaja din auriul catapetesmei, amplificată de lumina policandrelor.

La aceasta se adaugă câteva elemente de originalitate: catapeteasma, mobilierul de stejar sculptat, printre care se află și 2 jilțuri regale, cu stema Regatului României; pictura iconografică, fină, rafinată, luminoasă, completată cu ornamente cu motive vegetale și geometrice, din care nu lipsește cercul în care este încadrat o cruce, simbolul perfecțiunii și al credinței.

Catapeteasma este cea originală, comandată de regele Carol I la Viena, lucrată în lemn de stejar aurit. La exterior, în registrul inferior, pe ușile împărătești este pictată scena Bunei Vestiri, pe de o parte și de cealaltă sunt icoanele Maicii Domnului cu Pruncul, a Mântuitorului, a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, iar deasupra lor, cruci aurite. Peretele exterior al catapetesmei impresionează nu numai prin calitatea picturii și a dispunerii ei, ci și prin strălucirea aplicațiilor aurii care încadrează chipurile sfinților.

În altar, pe lângă obiectele de cult religioase obișnuite, se află un tablou datând din anul 1874, care îl reprezintă pe Domnul Iisus Hristos cu pruncii, donat de regina Maria în anul 1927 și o icoană din anul 1894. Pictura altarului a fost realizată de Gheorghe Tătărescu și ucenicii săi și, după cum afirmă părintele Gheorghe Virgil Grigore, se remarcă prin: „armonia compoziției, combinația artistică a culorilor, prin decorația, precizia și finețea desenului, precum și prin prospețimea coloritului, bogăția veșmintelor în culori armonioase și sobre...”

Din patrimoniul bisericii fac parte și o Evanghelie donată de regele Carol I și un epitaf dăruit bisericii de Elena Turnescu în anul 1896.

Unicitatea în rândul bisericilor din România, îi este conferită, în mod deosebit, de „materialul din care au fost executate atât calota bolții din naos, cât și sageacul elementelor de structură ale acoperișului bisericii, și anume sticlă colorată și ornamentele ce s-au păstrat până în zilele noastre...” (preot Gheorghe Grigore: 2016, pag. 61).

Nimic ostentativ, nimic strident, nimic fastuos nu poți întâlni în această biserică, ci dimpotrivă o armonie a formelor și a culorilor, o taină a luminii care se filtrează discret prin vitralii sau iradiază din catapeteasmă și policandre, un simț artistic rafinat, împletit cu bunul simț al unor spirite înțelepte, dornice să creeze un lăcaș în care omul să se poată retrage din marea zbuciumată a vieții pentru a trăi clipe de purificare, de binecuvântare și de iluminare.

Bibliografie: Preot Gheorghe Virgil Grigore - *Biserica Domnească din Bușteni 125 de ani de istorie*, Editura Cuvântul Vieții, 2016